Է. ՏԱՐԻ 1958 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 20 ՀՐՈՏԻՑ 4382 — Հ. Տ. 26 ՅՈՒԼԻՍ 1890 — Ն. Տ. 7 ՕԳՈՍՏՈՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 22 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1307 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خاننده آره‌ولك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ համար տարեկան [illegible] 160
» » վեցամսեայ » 80
» » եռամսեայ » 40
Գաւառաց » տարեկան » 200
» » վեցամսեայ » 100
Օտար երկիրներէ տարեկան Ֆրանք 56
» » վեցամսեայ » 28
[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 26 ՅՈՒԼԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Պ. Քրիսփի դժուար դիրքի մը մէջ է։ Ազգաց յարաբերութեանց մէջ այնքան ակներեւ հակասութիւնք կը պատահին որ ճարտարագոյն աշխարհավարն անգամ դժուար դիրքի մէջ կ՚իյնայ մերթ։ Իտալիա պաշտօնապէս Նիզակակից է Աւստրիոյ։ Պաշտօնապէս հարկ է ուրեմն որ Իտալիա և Աւստրիա ո՛չ միայն բարեկամական այլ և մտերմական յարաբերութիւններ ստածեն։ Բայց Իտալիոյ և Աւստրիոյ միջեւ անմոռանալի անցեալ մը կայ։ Աւստրիա երկար ժամանակ տէր եղած է Իտալիոյ մէկ մեծ մասին, և մնացեալ մասին վրայ եւս գերակշիռ ազդեցութիւն ի գործ դրած է։ Այն ժամանակ աւստրիացի վարիչք և վարչապետք հիմակուան չափ լաւսամիտ չէին, և իրենց իշխանութիւն հաճելի յիշատակներ չէ թողած իտալեան միտքերու և սիրտերու մէջ։ Եթէ Իտալացիք չեն կրնար մոռնալ աւստրեան իշխանութեանց խստութիւնները, Վիեննայի կառավարութիւնն եւս չի կրնար մոռնալ բոլոր այն իտալեան շարժումներն ու կռիւներ որք աւստրեան զօրքերն և իշխանութիւններն իտալեան հողէն դուրս նետեցին, ըստ մեծի մասին օտար աջակցութեանց շնորհիւ, դառնագին հարուած մը տալով աւստրեան հպարտութեան։ Հիմակ իտալեան ազգը տէր է մեծագոյն մասին այն երկրաց որք երբեմն Վիեննայի կառավարութեան կը հպատակէին։ Եթէ ամեն հաշիւք կարգադրուած լմցած լինէին, ժամանակին ընթացքով այս պատմական տրտմալի յարաբերութիւնք կրնային մոռցուիլ։ Բայց այնպէս չէ։ Տակաւին տեսնուելիք հաշիւ մը կայ Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջեւ։ Ցեղագրական և աշխարհագրական տեսութեամբք, Իտալիոյ կը պատկանին Թրիեսթէի, Թիրոլի և Թրենթինոյի գաւառներն ու քաղաքներն, որք աւստրեան իշխանութեան ներքեւ կը գտնուին դեռ եւս։ Այս տեղերու ժողովուրդք բնիկ իտալացի են, իտալերէն կը խօսին, իտալական զգացումներ կը տածեն։ Եթէ այս գաւառք լոկ իտալական տարրէն բաղկանային, վէճը շատ չէր սաստկանար։ Բայց հոն աւստրիացի Գերմանք և Սլաւք եւս կան, որոց հետ շարունակ շօշափուելով, իտալեան տարրն եւս առաւել կը գրգռի, և իր ուրոյն ազգութիւնը բացայայտ ցոյց տալու մասնաւոր պէտք մը կը զգայ։ Գերմանք և Սլաւք հիմնած են դպրոցական և գրական միութիւններ, իրենց լեզուն տարածելու և իրենց նոր սերունդն ազգային զգացմանց մէջ կրթելու համար։ Իտալացիք չուզեցին ետ մնալ, և քանի մը տարիներ յառաջ Փրօ Փաթրիա անուամբ գրական և կրթական մարմին մը կազմեցին՝ իտալեան գաւառաց մէջ իտալականութիւնն անվթար պահելու միօք։

Աւստրիա այժմ ընդհանրապէս ազատամիտ և յառաջդիմասէր կառավարութիւն է, և ինչպէս իրեն հպատակ զանազան ցեղէ ժողովրդոց շատ մը ազգային մարմիններուն և ջանքերուն թոյլտուութիւն կ՚ընէ, Թրիեսթէի եւ Թիրոլի Իտալացիներուն ալ աչք կը գոցէր, եթէ Իտալիոյ մէջ իսկ չգտնուէր Իռէտէնթեան կոչուած մարմին, որ նշանաբանն է իտալախօս մնացեալ գաւառները միացնել Իտալիոյ թագաւորութեան հետ։ Պ. Քրիսփի ինքն եւս ժամանակ մը անդամ էր այս մարմնոյն, որ յայտնի համարձակ կը գործէ։ Պ. Քրիսփի քաղաքական մարդ եղաւ, Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ տեղ յարաբերութեանց միջնորդ դարձաւ, մինչեւ իսկ Աւստրիոյ հետ Նիզակակցութիւն ստորագրեց։ Բայց այն Իռէտէնթեանք կան ու կը մնան։ Անոնց քաղաքականութիւն այսօր ալ Աւստրիոյ դէմ ուղղեալ է ճիշդ առաջուան պէս եւ առաջուան չափ։ Ի՞նչ ընէ Պ. Քրիսփի։ Աւստրիա՞ն վշտացնէ՝ աչք գոցելով Իռէտէնթեանց ըրածներուն։ Իւր ազգակիցնե՞րը վշտացնէ՝ Իռէտէնթեանները պատժելով ի սէր Աւստրիոյ։ Ահաւասիկ ազգային յարաբերութեանց հակասութիւններէն մին։

Պ. Քրիսփի, իւր ժողովրդականութեան վրայ մեծկակ փոխանակագիր մը քաշելով, անցեալները պաշտօնապէս լուծեց Իռէտէնթեան մարմնոյն գլխաւոր կեդրոնը։ բայց անպաշտօն ձեւի ներքեւ նոյն անձինք կը շարունակեն նոյն հրատարակութիւններն ընել, նոյն օգնութիւնները ղրկել, եւ նոյն փափաքներն արտայայտել իտալախօս գաւառաց միութեան համար։

Պ. Քրիսփի այս բաներն ալ չէր կարող արգիլել. որովհետեւ Իտալիա սահմանադրական երկիր է, և օրուան կառավարութիւնը խորհրդարանական մեծամասնութիւն վայելելու համար մինչեւ մէկ աստիճան ազգային զգացումն ի հաշիւ առնլու պարտաւոր է հոն։

Այս կացութիւն արդէն դժգոհութեամբ կը դիտուէր Վիեննայի կառավարութեան կողմէ, որ Իռէտէնթեան շարժման աւելի կարուկ և աւելի սաստիկ զսպում մը կ՚ուզէր։ Բայց Թրիեսթէի մէջ իսկ իտալասէրք հանդարտ չկեցան, և իրենց լրագրերուն և մեծամասնութեամբ իրենցմէ բաղկացեալ քաղաքային խորհրդոյն մէջ, իրենց զգացումներն որոշակի յայտարարեցին զանազան առիթներով։ Վիեննայի կառավարութիւնն անմիջապէս պատասխանեց՝ լուծելով Թրիեսթէի իտալասէր քաղաքային խորհուրդը, պաշտօնանկ ընելով Թրիեսթէի կառավարիչն, որ չափազանց թոյլտուութիւն ըրեր է իտալասէրներուն, խափանելով մէկ երկու իտալերէն լրագրեր և անոնց խմբագրապետները դատի ենթարկելով, և ի վերջոյ, լուծելով զՓրօ Փաթրիա։

Իտալական տաք գլուխներուն վրայ այս տնօրինութիւնք չանթահարիչ տպաւորութիւն մ՚ըրին։ Իտալական լրագիրք անվախ լեզու մը սկսան գործածել որ կարծես Իտալիոյ և Աւստրիոյ միջեւ պատերազմ մօտալուտ լինէր։ Փրօ Փաթրիայի լուծումը մանաւանդ շատ գէշ տպաւորութիւն ըրաւ։ Այս մարմին շատ մը դպրոցներ կը հոգար, շատ մը դասատուներ ինք կարգած էր մասնաւոր վարժարաններու մէջ իտալական լեզուին և դպրութեան մշակման համար, որովհետեւ իտալերէնի մշակումն իտալեան զգացման մշակման լաւագոյն միջոցը կը համարէր, և բարեգործական հաստատութեանց եւս կը նպաստէր առատաձեռնօրէն, իտալականութիւնն ամեն ձեւերու ներքեւ հաճելի ընծայելով համար այս աւստրեան գաւառաց մէջ, և վերջապէս, իւր ծախիւք կը պահէին կարգ մը իտալեան հրատարակութիւնք։ Բոլոր այս գործ երեսի վրայ կը մնայ այն օրն ուր Փրօ Փաթրիա ապօրէն կազմակերպութիւն մը լինել կը յայտարարուի երկրին կառավարութեան կողմէ։

Ի՞նչ ընէ Պ. Քրիսփի, Լռէ՞. բայց յայնժամ երբեւ ոչ-ազգասէր կ՚ամբաստանուի, ժողովրդականութիւնը բոլորովին կը կորսնէ, դուցէ իշխանութենէն ալ կ՚իյնայ, և իւր քաղաքականութիւն զոր ազգին շահուց ամենէն նպաստաւոր կը նկատէ, դուցէ իրեն հետ վերջ գտնէ։ Հապա բողոքէ՞։ Բայց յայնժամ ո՞ւր կը մնայ Երրեակ Նիզակակցութիւնը, զոր էական պայման կը նկատէ Իտալիոյ արտաքին ապահովութեան։ Ֆրանսացիք, որոց բարոյական լուծէն զԻտալիա ազատել ուզեց, և որոց հետ թշնամացաւ՝ ըստ ոմանց վայրապար, ո՛րչափ պիտի ծաղրեն զինք եթէ իւր ձեռօք քայքայէ այն Նիզակակցութիւն զոր մեծ մասամբ մը իւր գործը կը համարի և որով կը պարծի։

Միջին եղը մը գտեր է Պ. Քրիսփի իտալեան նուրբ և դիւրաթեք միտքը։ Զսպաւոր լեզուաւ, մեղմ եւ մինչեւ իսկ բարեկամական բառերով ծանուցագիր մը ղրկեր է Վիեննայի իտալեան դեսպանին, յայտնելով աղխուր տպաւորութիւնը զոր Իտալիոյ մէջ յառաջ բերաւ Փրօ Փաթրիայի լուծումն, և իմացնելով թէ այս կարգի հակիտալեան տնօրինութիւնք փափուկ դիրքի մէջ կը դնեն օրուան կառավարութիւնն, որոյ միակ փափաքն Աւստրիոյ հետ դաշնակցական սիրալիր յարաբերութիւններ մշակել է։

Թէ կոմս Քալնոքի ի՛նչ պատասխաներ է, չգիտենք տակաւին։ Բայց Պ. Քրիսփիի ընթացքը կը քննադատուի թէ՛ Իտալիոյ և թէ Ֆրանսայի մէջ։ Իտալիոյ մէջ Իռէտէնթեանք կը գանգատին իւր լեզուին «չափազանց չափաւորութենէն»։ Ֆրանսայի մէջ իրեն կը յիշցնեն այն խրոխտ ծանուցագրեր զորս երբեմն կ՚ուղղէր Ֆրանսայի արտաքին գործոց Նախարարութեան։ «Եթէ այն ատեն մեզ նկատմամբ այնքան բիրտ վարմունք չբռնէիր, Ֆրանսայի հետ այսչափ գէշ չէիր լինէր, և Երրեակ Նիզակակցութեան պոչին փակելու ալ այսչափ պէտք չէիր ունենար» կ՚ըսեն Ֆրանսացիք։ Աւստրիացիք ալ կը գանգատին թէ Պ. Քրիսփի «յեղափոխական մարմնոյ մը» պաշտպանութիւնն ստանձնելէ չի քաշուիր։ Ի՞նչ ընէ խեղճ մարդը։ Երկու աթոռի մէջ է մնացեր։

Բայց Քրիսփիներ ու Քալնոքիներ, աշխարհավարներ ու ազգապետներ կ՚երթան, ազգերն ու Պետութիւնները կը մնան։ Այն աշխարհավարաց կարգադրութիւններն եւս իրենցմէ աւելի երկարակեաց չեն։ Ոչ ոք կրնայ երաշխաւորել թէ Երրեակ Նիզակակցութիւնը դարեր տեւելու սահմանուած է։ Ասկէ աւելի բնական, աւելի զօրաւոր կարծուած ի՛նչ կարգադրութիւններ հիմն ի վեր տապալած են՝ առաջին անգամ որ խռովութեանց բախած են։ Ի՞նչ եղաւ «Սուրբ Նիզակակցութիւնը», զոր Նափոլէոնի Առաջնոյ ջախջախումէն ետքը Ռուսիա, Բրուսիա և Աւստրիա կնքեցին իրենց մէջ՝ ազգաց եւ ժողովրդոց ամեն տեսակ շարժումները խափանելու եւ իրենց երկրակալութիւնները փոխադարձաբար անվթար պահպանելու համար։ Ի՞նչ մնաց Նեսելրոտներու, Մեթերնիխներու, Թալէյրաններու, Կորչաքովներու ճարտար տնօրինութիւններէն, որք ժամանակին դիւանագիտութեան հրաշալիքը կը համարուէին։ Նոյն իսկ Պիզմարք իշխանէն ի՞նչ պիտի մնայ քառորդ դար մը ետքն։ Արդէն իսկ ի՞նչ կը մնայ իւր անձնաւորութենէն, եթէ ոչ տրտմագին ծերունի մը, ոչինչ տարբեր լքեալ դժգոհ ծերունիներէն որոց խօսքին այլ եւս ականջ չեն կախեր երիտասարդները։ Հաւանական չէ որ Երրեակ Նիզակակցութիւն լուծէ Աւստրիոյ իտալախօս գաւառաց խնդիրը։ Այդ հոգը պէտք է թողուլ ժամանակին եւ դէպքերուն, որոց անակնկալ ընթացքն յաճախ ի դերեւ հանած է ամենէն ներհուն, ամենէն հեռատես աշխարհավարութեան բոլոր մանրակրկիտ հաշիւներն ու ենթադրութիւնները։

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆ

Ֆերտինանտ իշխան երեքշաբթի առաւօտ Հունգարիա գնաց, ուր մի քանի օրեր պիտի մնայ իւր եղբօր՝ Քոպուրկի Ֆիլիփ իշխանին ագարակին մէջ։ Անկէ Պուլկարիա պիտի վերադառնայ ուղղապէս։ Իւր գահակալութեան տարեդարձէն, օգոստ. 2/14էն յառաջ, ի Սոֆիա պիտի գտնուի։

Կը հերքուին այն զրոյցք թէ իշխանը Պուլկարիա վերադառնալուն պէս կարեւոր փոփոխումներ պիտի հռչակէ եղեր։

ՀՆՏԱԽՏՆ Ի ՍԵՒ ԾՈՎ

Արդեօք պիտի հարկադրի՞նք ըսել թէ հնտախտը մեր դուռներն հասած է։ Չենք համարձակիր, որովհետեւ իշխանութիւնք ամեն կողմ այնքան զգուշական միջոցներ կը տնօրինեն։ Բայց Նիքոլայէվի ռուսական նաւահանգստին մէջ հիւանդութիւն մը ծագած է, որ շատ կը նմանի հնտախտի։ Եւ յայտնի է թէ ուր որ հնտախտ ծագի անակնկալ կերպիւ՝ ծագած հիւանդութիւնն առջի մի քանի ուրց մէջ հնտախտ չըսուիր, այլ հնտախտիկ, հընտախտակերպ, հնտախտի պէս բան մը, մինչեւ որ ամեն ոք համոզուի դժբախտ իրականութեան։

Նիքոլայէվէ օգոստ. 2 և 3 թուով հեռագրուած բժշկական պաշտօնական տեղեկագրաց նայելով, մէկ օրուան մէջ 11 անձինք բռնուած և հինգն անմիջապէս մեռած են փորհարութեամբ և փսխելով, բայց սա կայ որ այս մարդոց ոմանք աւրուած խեցգետիններ կերեր են, որք արդէն դժուարամարս բաներ են, և հնտախտի ժամանակ դժուարամարս ուտելիք անվրէպ ի մահ կ՚առաջնորդէ։

Ի ՍԵՐՊԻԱ

Այս օրերս լուր եկաւ թէ Սքուփչինայի առաջիկայ ընտրութեանց առթիւ մասնաժողովներ կազմուած են Քարաճորճեւիչեան կուսակցութեան պատկանող ընտրելեաց ոյժ տալու նպատակաւ, և թէ ի Նիշ տպարանի մը մէջ կը տպուին Քարաճորճեւիչ իշխանին պատկերք։ Ասոր վրայ ի Նիշ քննութիւն կատարուելով, ստուգուեցաւ թէ պատկերներ կը տպուին, բայց ոչ թէ սերպ իշխանին, այլ Վիքթոր Հիւկոյի, Կամպեթթայի, Լուի Պլանի, Կարիպալտիի և Մածծինիի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱԶՄԱՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆ

Գերմանական բանակին յաւելման համար կառավարութեան կողմէ ներկայացեալ առաջարկին վիճաբանութեան պահուն, երեսփոխան մը բողոքելով այս յաւելման դէմ, ըսաւ. «Ինչ հարկ այս նոր զոհողութիւնը դնելու մեր վրայ։ Ֆրանսայի ազգաբնակութիւնն ա՛յնքան արագ կը պակսի որ մինչեւ տասն և հինգ տարի Ֆրանսայի բանակը մեր բանակին կէսը միայն պիտի կրնայ լինել։»

Այս յայտարարութիւն դառն տպաւորութիւն ըրաւ ի Ֆրանսա։ Պ. Ժիւլ Սիմոն և այլք կը ցուցնեն թէ գերման երեսփոխանին գուշակութիւնը սին խօսք մը չէ։ Երբ ազգի մը անհատք պակսին, ի հարկէ կը նուազի տարեկան զինուորագրութիւնն, և երբ ամեն տարւոյ նորավարժ զինուորաց թիւը պակսի, օր մը նոյն ինքն բանակը թուով շատ պակաս կը գտնուի բաղդատմամբ ուրիշ ազգի մը, յորում ժողովուրդը շարունակ կ՚աճի կը բազմապատկի, որպէս Գերմանիոյ մէջ։

Ի ԿԱՒԿԱՍԻԱ

Կաւկասեան լերանց մէջէն Սուրամի մեծ փապուղւոյն (Թիւնել) շինութիւնն յառաջ կը տարուի, և ի մօտոյ կ՚աւարտի։ Գործաւորաց աւուրչէքի վճարումը շատ անկանոն կերպիւ տեղի ունենալով, անկարգութիւն յառաջ եկեր է վերջերս։ Կայարանի մը մէջ մանաւանդ երբ երկու հարիւր գործաւորք անսուաղ (անօթի) վիճակի մէջ մնացեր են, և կ՚ըսէ հեռագիր մը՝ «հարկ դատուեցաւ Տփղիսէ ոստիկաններ ղրկել՝ գործաւորաց մէջ ներդաշնակութիւն վերահաստատելու»։

Ահաւասիկ շատ «ներդաշնակ» պարբերութիւն մը։

Աւելի նպատակայարմար կը լինէր կարծենք՝ եթէ ուտեստ ղրկուէր։

Ամեն ծառայութիւն ոստիկանութենէն սպասել խելք չէ։

Ի ՍԱՔՍՈՆԻԱ

Նոնա հիւանդութիւնը նոր զոհ մ՚ըրաւ յԱլթալենպէրկեն, Սաքսոնիա։ Տասն և եօթն տարեկան օրիորդ մը մեռաւ՝ եօթնօրեայ անընդհատ քունէ մը ետքը։ Զինք դարմանող բժիշկներն հաստատեցին թէ այս երկար քնոյ միջոցին իւր սրտին եւ թոքերուն գործողութիւնք կանոնաւորապէս տեղի ունեցած էին։ Նոնայի վրայ հիմակ առաջուան չափ չի խօսուիր։ Երաւ է որ օրուան նորութիւնն այլ եւս նոնան չի կրնար համարուիլ, քանի որ Տանկ, Ինֆլուէնցա, Նոնա և այլ ամեն մանր մանր հիւանդութիւնք պարտին այսօր խոնարհիլ իրենց մեծանուն պետին՝ Հընտախտի առջեւ, որ ահա քանի մը կողմերէ միանգամայն կ՚ողջունէ զմեզ։

ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Նիւ Եօրք Հէրըլտ այս օրերս գնեց տպագրական մամուլներ, որք մէկ ժամուան մէջ ութ երես լրագիր մը կը տպեն, թուղթերը կը կտրեն և կը ծալլեն 48,000 օրինակ։ Նիւ Եօրքի ուրիշ լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ մի քանի օրէն պիտի ունենայ մամուլներ որք ժամն 100,000 օրինակ պիտի արտադրեն։ Հազիւ դար մը յառաջ, ձեռքի մամուլները ժամը 60էն 100 օրինակ միայն կը տպէին։ Դէպ ի 1830էն, մեքենական մամուլք ժամը 5-600 օրինակ արտադրել սկսան, որ մեծ բան մը կը համարուէր յայնժամ։

Հիմա Կ. Պոլսոյ լրագիրք կը շատանան ժամն 1,000 օրինակ տպող մեքենաներով։ Ինչպէս կ՚երեւի, Նիւ Եօրքէն մեր տարբերութիւն մեծ չէ, և չափաւորօրէն կրնայ բացատրուիլ 1 առ 100 համեմատութեամբ։

ԲՐՈՒՍԻԱԿԱՆ ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Կը յիշուի թէ Բրուսիոյ կառավարութիւնը Փոզենի լեհական նահանգին մէջ յանձնախումբ մը կարգած էր գերմանական գաղթականութիւնը զարգացնելու համար, և լեհ ագարակատարց և կալուածատարց տեղ գերման հողատէրեր դնելու համար։ Այս հակալեհական ձեռնարկ չի յաջողիր։ [illegible] լեհ թերթը կը հաստատէ թէ յանձնախումբին ըրած մեծամեծ ծախուց հակառակ, գերմանացումն յառաջդիմութիւն չըներ։ Ընդհակառակն։ Բրուսիոյ կառավարութեան կողմէ այսպիսի որոշ յարձակում մը տեսնելով, Լեհք աւելի զօրապէս կը պաշտպանեն իրենք զիրենք և կը պահպանեն իրենց հողերն։ Առաջ նոյն մնացած շատ մը պարտական լեհ հողատէրք կը պատրաստուէին իրենց հողերը ծախել, և ոմանք վաճառած իսկ էին։ Բայց երբ կառավարութեան դիտաւորութիւնն յայտ-

---

— 46 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՍԴԱՆԼԻԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ի ԽԱՒԱՐԱԿՈՒՌՆ ԱՓՐԻԿԷ

«Բայց Էմին փաշայի ընթացքն ի Պակամոյօ, այն օրէն իսկ ուր գերմանական հիւանդանոցը մտաւ, ալ ինծի կարողութիւն չթողուց այնչափ նպաստաւոր հանգամանքով ներկայացնել զինքն։ Իմ խեղճ Սէլլիս եղած անարգանքը, —իմ նամակներս որք գերման սպայներուն մէջ ձեռքէ ձեռք կը պտըտէին, նամակներ որք փաշային կը թախանձէին պահպանել իր բարի համբաւն եւ իրեն անուան համար ամենուն ունեցած յարգանքը, — տօքթօր Բարքի դէմ ցոյց տրուած տարօրինակ ապերախտութիւնն, այնպիսի մարդու մը դէմ որ ամբողջ աշխարհի մէջ չէր կրնար թշնամի ունենալ, — մեր արշաւոյ խմբին անդամներուն դէմ ամեն յարաբերութեանց յանկարծական եւ անբացատրելի դադարումն, — այս ամեն բաներուն վրայէն չեմ կրնար լռութեամբ անցնիլ այս գիրքս փակած ատեն։

«Էմին երկիւղ յայտնած էր որ ա՛լ պաշտօն չգտնէ եթէ Եգիպտոս վերադառնայ։ Դեռ հազիւ կէս ժամ կար որ Գահիրէ հասած էի, համարձակեցայ պնդել Խտիվին քով որ փաշան շուտով հաւաստիք ստանայ թէ կրնայ անմիջապէս իր ծառայութեան մէջ մտնել վերստին։ Ն. Բարձրութիւնը հաճեցաւ անմիջապէս հաւանիլ։ Երսուն եւ վեց ժամ յետոյ, Էմին փաշա կը պատասխանէր։ «Շնորհակալ եմ, իմ սիրեցեալ տէրս։»

«Ամիս մը յետոյ կը հեռագրէր Խտիվին որպէս զի 10,000 Ֆրանքի փոխ մը բացուի իրեն։ Եգիպտական կառավարութիւնն անմիջապէս լուր տուաւ գնդապետ Էվան-Սմիթի ի Զանզիպար որ այդ գումարը վճարէ Էմինի, որ սա պատասխանը ղրկեց. «Քանի որ աւելի դրամ չէք կրնար տալ ինծի, հրաժարականս կը ղրկեմ ձեզի։»

«Իր ծառայութիւններն առաջարկած էր Անգլիոյ. Արեւելեան-Ափրիկէի բրիտանական Ընկերութիւնը տեղւոյն կախեց անոր առաջարկներուն։ Գահիրէի մէջ իմացայ թէ ընկերութիւնն իրեն կ՚առաջարկէր շատ գեղեցիկ յանձնառութիւն մը։ Բայց յանկարծ ամեն մարդ գայթակղեցաւ երբ իմացաւ թէ Գերմանացւոց ծառայութեան մէջ մտած էր։ Բնականաբար, իր առաջին պարտաւորութիւններէն մին պիտի ըլլար իր նոր տէրերուն հաղորդել այն բարձր կարծիքը զոր իր վարչական կարողութեանց վրայ ունէր Արեւելեան Ափրիկէի բրիտանական Ընկերութիւնը։

«Ինչպէս որ կ՚ըսէի, բնաւ չեմ զարմանար որ փափաքած ըլլայ Գերմանացւոց ծառայելու. բայց իր բարի համբաւոյն եւ զգացմանց ամեն փափկութեան համար այս զարմանալի անտարբերութիւն՝ զինքն համակրելի ընծայելու հանգամանքը չունի։ Անշուշտ, կարելի չէ զինքը մեղադրել իր կայսեր հրամանին ներքեւ մտնելուն, եւ իր երկիրն ու հայրենակիցները մնացեալ ամենէն նախամեծար համարելուն համար. բայց նաեւ, ինծի բնական չերեւիր որ այնչափ արհամարհանքով մէկդի նետէ այն դրօշակն որուն կը ծառայէր երեսուն տարիէ ի վեր, ինչպէս կը զրուցէր ի Քավալլի. այնչափ յախուռն կերպով հրաժեշտ առնու իր «սիրեցեալ տիրոջմէն», Խտիվէն, որ 350,000 Ֆրանք ծախսած էր իրեն օգնելու համար, եւ յանկարծ պաղեցնէ համակրանքն Սըր Ուիլիըմ Մաքիննընի եւ իր անգլիացի բարեկամաց, որք 400,000 Ֆրանք տուած էին, իրեն օժիքն ազատելու համար։ Ինծի նոյնչափ պարզ չերեւիր որ այնչափ շուտ մոռնայ այն մարդիկը «զորս այնչափ կը սիրէր», որոց համար այնչափ ազնուութեամբ կը փաստաբանէր 1888 մարտին, 1889 փետրուարին եւ յունուարին, և զորս ետքէն Գահիրէի մէջ պիտի թողուր չորս ամիս՝ առանց բառ մը անգամ ուղղելու։ Վերջապէս, Վիթա-Հասան, դեղագործն, իր ամենէն անձնուէր աջակիցը, նամակ մը ստացաւ որ կը ծանուցանէր իրեն թէ ինքն իր գլխուն գործին մէջէն ելլէ, ինքն և միւսները. որովհետեւ, յորմէհետէ փաշան խզած էր իր յարաբերութիւնները Եգիպտոսի հետ, ուրիշ գործերու հետեւէր։ Եւ խեղճ Շիւքրի աղան, մինչեւ ցվերջ հաւատարիմ, ինծի կը հարցնէր, արտասուաթոր աչերով, թէ ի՛նչ կը նշանակէր այս։ Ի՞նչ ըրած էր՝ այդպէս երեսի վրայ թողուելու համար։ Այն ութ տարուան ամսականներով զորս Էմին պարտական կը մնար իրենց, ծառայները չէին կրնար հասկնալ թէ իրենց տէրն ինչո՞ւ այսպէս վրայէն կը նետէր զիրենք։»

Դառնութիւնը կը զեղու այս մէկ քանի տողերուն մէջ։ Էմին փաշա պիտի պատասխանէ՞ Ափրիկէի խորերէն ընդդէմ այս կրքոտ յարձակումներուն։ Ո՞վ պիտի փորձէ անոնց դէմ հանել այն ջատագովական նկարագրութիւնները զորս իր գրքին ուրիշ մասերուն մէջ Ստանլի գծած է հասարակածի կառավարչին վրայ։ Բայց, աւարտենք ցաւ ի սիրտ, դէպի ետեւ ակնարկ մը նետելով, հասնելով ի վախճան այս պատմութեան զոր Ստանլի Գահիրէի մէջ գրած է յիսուն օրուան մէջ։ Ստանլի՝ հետեւեալ կերպով հրաժեշտ կ՚առնու իր ընկերներէն.

«Եւ հիմակ, մնաք բարո՛վ, փաշա, եւ դուք, հաւատարիմ Գազաթի, մնաք բարո՛վ։ Այս էջերը կարդալէ յետոյ, առաջուընէ աւելի լաւ պիտի գիտնաք թէ ո՛րչափ կեանքեր զոհուեցան և ո՛րչափ տառապանքներ տարուեցան՝ զձեզ ազատելու համար։ Իմ մասիս, բանի մը վրայ չեմ ցաւիր։ Ես ինչ որ տուի, ազատօրէն տուի, եւ ամենակատարեալ յօժարութեամբ։ Եւ միւսներն ալ ինծի պէս ըրին։

«Տեարք անդա՛մք Նպաստամատոյց մասնախմբին, մնաք բարո՛վ։ Երեք տարի անցան յորմէհետէ ձեր բարեգթակամութիւնն զմեզ ի զէն կոչեց, երթալու աջակցելու համար թշուառ եւ տկար մարդոց։ Երկու հարիւր վաթսուն հոգի իրենց հայրենիքը վերադարձուցինք եւ հարիւր յիսուն հոգի ալ ապահով կացութեան մէջ դրինք։

«Եւ դուք, ընկերք, մնաք բարո՛վ։ Իցի՛ւ թէ պատիւ եւ մեծարանք որչափ որ արժանի էք, տեղան ձեր գլխուն վրայ։ Զձեզ կը յանձնարարեմ ձեր հայրենակիցներուն համակրութեան։ Եթէ երբեք մարդ մը տարակուսի ներքեւ թողու ձեր առնական քաջասրտութիւնը, ձեր ուղղամտութիւնը, ձեր արութիւնը, այս էջերը գրաւական պիտի ըլլան այն վեհ զօրութեան որով անցաք փորձութենէ մը, որուն տխրութեան եւ յուսահատութեան ոչ մէկ բան պիտի հաւասարի, կարծեմ։ Մնաք բարո՛վ, Սդէյրս, Ճէփսըն, Նէլսըն եւ Բարք, դուք եւս, Պօննի, ձեզ ամենուդ կը մաղթեմ երկար եւ բարի դիւցեր։

«Դուք որ բնաւ յետս չընկրկեցաք և միշտ յառաջ խաղացիք. դուք որ բնաւ չտարակուսեցաք թէ մռայլամած ամպը պիտի փարատի, և թէ իրաւունքը պիտի յաղթանակէ, նոյն իսկ եթէ պահ մը զգետնի անարդարութենէն. դուք որ կը խորհիք թէ մարդը վերականգնելու համար կ՚իյնայ եւեթ, թէ լաւագոյնս յաղթելու համար կը յաղթուի լոկ և թէ զարթնելու համար կը քնանայ միայն։

«Դո՛ւք արիասիրտք, ձեր զուարթ ողջոյններով ողջունեցէք Անտեսանելին։ Կէս օր է, և ճակատամարտին ամենէն կրակոտ մասին մէջ ենք։ Յառաջ մղեցէք ընկերները, յառա՛ջ մղեցէք, կռնակէն մղեցէք, կուրծքէն մղեցէք, ո՛ւր տեղէն որ հանդիպի։ Պէտք է վազել և աճապարել, պէտք է կռուիլ և յաղթել, այսօր, վաղը, միշտ, ինչպէս հոս նոյնպէս և հոն։

«Փա՛ռք Աստուծոյ, դարուց ի դարըս, ամէն։»

ՎԵՐՋ

նի եղաւ, Լեհերուն մէջ հակառակ շարժում մը տեղի ունեցաւ, և հիմակ ո՛չ ոք կ՚ուզէ իւր արտն, ագարակն և տունը ձեռքէ հանել. Ամենէն աւելի անձուկ պայմանաց մէջ գտնուողներուն լեհ ընկերակցութիւն մը դրամական օգնութիւն կամ փոխատուութիւն կ՚ընէ, և կալուածներն առժամապէս գրաւի տալով, վերջնական վաճառման առաջքը կ՚առնուի, և ամեն բան լեհական շրջանակի մէջ կը կարգադրուի.

Ի ԹՐԻԷՍԹԷ

Թրիէսթէի աւստրեան իշխանութիւնք խստիւ արգիլեցին յիշատակարան մը հաստատումը, որ նոյն քաղաքին մէջ պիտի դրուէր վայելուչ տեղ մը, ի պատիւ Պ. Պարթոլինիի, որ այս օրերս լուծեալ Փրօ Փաթրիա անուն գրական և կրթական մարմնոյն առաջին նախագահն էր եղած.

Ի ՍՈՖԻԱ

Երեքշաբթի գիշեր Սոֆիայի Թնդանօթաձիգներու զօրանոցին մօտ զինուորական փոքր շտեմարանի մէջ հրդեհ ծագեցաւ և սաստիկ պայթիւն մը տեղի ունեցաւ. Կ. Պոլսոյ Գործակալութեան խօսքին նայելով, կ՚ենթադրուի թէ զինուոր մը քիչ մը վառօդ կամ ուրիշ պայթուցիկ նիւթ պահած էր այս մթերանոցին մէջ, և հոն մտնել ուզելով, անզգուշութեամբ կրակ տուած է. (Տարօրինակ ենթադրութիւն.) Զինուորը վիրաւորեցաւ աջ ձեռքէն. Քննութիւն բացուեցաւ.

ՔԱՂՑՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՆԱՇԽԱՏ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ

Այս խորագիրը կարդալով, ընթերցողք չկարծեն թէ բախտաւորներու վրայ պիտի խօսինք վերստին.

Ուրիշ տեսակ և աւելի օրինաւոր բախտի խաղի մը վրայ պիտի խօսինք.

Ժառանգութիւնն ալ բախտի խաղ մը չէ՞ միթէ.

Քալիֆորնիոյ դատարանք անցեալ շաբթուն վճռեցին թէ Միրէնս Պլայթ անուն 17 տարեկան անգլիացի օրիորդն օրինաւոր ժառանգորդ է 1883ին անկտակ մեռած մարդու մը, որ ութ հարիւր հազար (800.000) անգլ. ոսկւոյ հարստութիւն մը թողած է.

ՆԱԹԱԼԻ ԹԱԳՈՒՀԻ՛ ՄԱՅՐԱՊԵՏ

Նաթալի թագուհւոյն վրայ նորագոյն լուրը սա է թէ Ռուսիոյ մէջ կանանց մեծ վանք մը պիտի հիմնէ, և այս հաստատութեան պիտի յատկացնէ իւր հարստութեան երեք չորրորդ մասն և թագուհին ինք պիտի լինի վանքին մեծաւորուհին. Իւր երկու սպասուհի օրիորդք, Տիկ. Գողիչեւիչ և Տիկ. Օրեսքովիչ, իրեն պիտի հետեւին այս կրօնաւորական կեանքին մէջ.

Այս լուր սուտ լինի թէ ոչ, սա ճշմարիտ է թէ Թագուհին վհատած է առ Սինոդն ուղղած աղերսագրոյն անակնկալ ելքէն, քանի որ Միխայէլ մետրապոլիտ խոհեմութիւն համարեց աւելի քաղաքական քան եկեղեցական նկատմանց մէջ դնել՝ անփոփոխ պահելով Միլան Թագաւորին ձեռք բերած ամուսնալուծման վճիռն.

Իբրեւ մայր-թագուհի իւր իրաւունք ունեցած դիրքը չկրնալով վերստանալ, Նաթալի Թագուհին բոլորովին կը քաշուի Սերպիայէն.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ
ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովոյ Գ. Նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 27 Յուլիս, ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ.

Ատեանը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 3ին և փակուի 6ին.

Կը հրաւիրեմ Ազգային Երեսփոխանները որ հաճին առանց զանցառութեան ներկայ գտնուիլ.

Մնամ աղօթարար
Ի բացակայութեան Ամ. Ս. Պատրիարք Հօր
Պատրիարքական Փոխանորդ
ՆԵՐՍԷՍ Վ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ
24 Յուլիս 1890

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Ծրագիր Ներքին կանոնագրի Ազգային Ժողովոյ. (Շարունակութիւն վիճաբանութեան).

Բ. Առաջարկութիւն Ս. Պատրիարք Հօր յաղագս երկամեայ շրջանի տնօրինութեան Կրօնական Ժողովոյ. (Շարունակութիւն վիճաբանութեան).

Գ. Կրթական Խնդիր. (Առաջարկութիւն Պէրպէրեան Ռ. էֆէնտիի).

Ատենադպիր
Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

Կը լսենք թէ Զմիւռնիոյ գաւառական վարչութիւնը խնդրած է Ազգ. Պատրիարքարանէն վերջնական որոշում մը տալ վիճելի առաջնորդական խնդրոյն նկատմամբ, որպէսզի կա՛մ Նորընտիր առաջնորդն երթայ իւր պաշտօնին գլուխն անցնի և կա՛մ, հակառակ պարագային մէջ, նոր ընտրութիւն կատարելու հրահանգ տրուի.

Ինչպէս յայտնի է, Նորընտիր առաջնորդն՝ Գեր. Ներսէս Ս. վարդապետ Արսլանեան բացարձակ կերպիւ հրաժարած է այդ պաշտօնէն.

Մէյսուսեան երկսեռ վարժարանի աշակերտաց ամավերջի ընդհանուր հարցաքննութիւնք պիտի սկսին այս օրէ և պիտի տեւեն մինչեւ Օգոստոս 2.

Օգոստոս 13 երկուշաբթի օրը վարժարանին մէջ պիտի կատարի աշակերտաց մրցանակաց և վկայականաց բաշխման հանդէսն, ի ժամ 7 ըստ Թրքաց.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Ադրիանուպոլսոյ Սոֆըլու գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ճէլալ պէյ, գայմագամ Ինճէսու գաւառակին.

Էնկիւրիի Ինճէսու գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ասաֆ պէյ, գայմագամ Սոֆըլու գաւառակին.

—

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Մէթինէի պանդուխտներու հիւանդանոցին բժիշկ Հասան Ֆէհմի պէյի.

Րապիայի աստիճան՝ Պանտրմայի գեղագործ Բօսթանճեան էֆէնտիի, շրջանաւարտ քաղաքային բժշկական վարժարանին.

—

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ կայսերական ծխախոտի պաշտօնեայ Լութֆի աղայի.

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Վեհ. Սուլթանի երկրորդ Ըպրըքտար Հիւսէյին էֆէնտիի.

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կրետէի Ռեթիմօ գաւառին Միլոփոթամօ գաւառակին գայմագամ Անտրէա Բամբօրուլօ էֆէնտիի.

Ի Բ. ԴՌՈՒՆ

Նախարարաց Խորհուրդն երէկ իւր սովորական նիստը կալաւ ի Բ. Դուռն եւ ինչ ինչ խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարելով, արդիւնքը տեղեկագրով մը մատոյց Վեհ. Սուլթանին.

Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդին.

ԱՀՄԷՏ ԼՈՒԹՖԻ ՓԱՇԱ

Կայս. հրամանաւ՝ Ե. զօրաբաժնին ընդհանուր հրամանատար եւ կայս. թիկնապահ Ֆերիք Ահմէտ Լութֆի փաշա Վանայ եւ Բաղէշի կողմերուն զինուորական հրամանատար կարգուած է.

Ահմէտ Լութֆի փաշա արդէն ճամբայ ելած է իւր նոր պաշտօնատեղին երթալու համար. (Զաման)

ՊՈՒԼԿԱՐ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ ՊԷՐԱԹՆԵՐԸ

Սկիւպի եւ Օխրիտայի պուլկար մետրապոլիտներու տրուելիք կայս. Պէրաթները թէեւ նախընթաց օր պատրաստուած էին, սակայն Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին բացակայութեան պատճառաւ, նոյն օրը չստորագրուեցան.

Արդ, Ն. Բարձրութիւն երէկ Բ. Դուռը գնացած ըլլալով, այդ Պէրաթներ ստորագրուեցան և յանձնուեցան պուլկարաց Գեր. Էկզարքին.

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Մաքսային վերատեսուչ Վսեմ. Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է՝ կայս. կառավարութեան եւ Հայտար-Փաշայի երկաթուղեաց նախորդ վարձակալ Պ. Սիֆէլտէրի միջեւ եղած հաշուական խնդիրը քննելու եւ ելմտական գանձուն իրաւունքներն երեւան հանելու համար. Այս Յանձնաժողով, զոր կը կազմեն Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեան, անգլիական ընդհ. հիւպատոս Սըր Հէնրի Ֆաուսէթ և աւստրիական ընդհ. հիւպատոս Պ. Բրվանէյ, երէկ առաջին անգամ ըլլալով ի նիստ գումարեցաւ Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան մէջ.

Այս խնդրոյն համար Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան կողմէ փոխանորդ կարգուած է նոյն Նախարարութեան փաստաբան Միլթիատի Եաղուպօ էֆէնտի, իսկ Պ. Սիֆէլտէրի կողմէ՝ փաստաբան Պ. Բիրս և Ռ. Բէտըբէլլի.

Երեկի նստին մէջ Պ. Սիֆէլտէրի փաստաբանք կարդացին իրենց պահանջները պարունակող գիրն և պարունակութիւնն ընդունել տալու համար երկարօրէն փաստաբանեցին.

Յանձնաժողովս յառաջիկայ շաբթու մէջ կրկին անգամ ի նիստ պիտի գումարի.

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա շրջաբերական մը ուղղելով գաւառաց տէֆթէրտարներուն, կրկնած է նախապէս տրուած հրահանգներն՝ հասութից և ծախուց եռամսեայ հաշուեցուցակաց կանոնաւորապէս առաքման մասին. Շրջաբերականը կ՚սպառնայ պաշտօնէ դադրեցունել այն պաշտօնեաներն որք նախարարական այս հրամանը ճշդիւ չգործադրեն.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քաղաքային բժշկական վարժարանէն այս տարի գեղագործական վկայական ստացած են նաեւ հետեւեալ երեք հայ շրջանաւարտք՝

Գարեգին էֆ. Մուշէղեան
Վիգէն » Ալլահվէրտեան
Կարապետ » Սիւրմէլեան

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին նախագահութեամբ կազմեալ առողջապահական ժողովն որոշած է, ինչպէս երէկ ծանուցինք, երեսուն երկու բժիշկներ եւս աւելցնել Թաղապետութեանց տրամադրութեան տակ գտնուած բժիշկներուն վրայ. Ասոնցմէ քսան և հինգը Թաղերու առողջապահական վիճակը պիտի քննեն, հինգը՝ պիտի քննեն վաճառուած ուտելիքներն և ըմպելիքներն և երկուքն ալ պիտի հսկեն այդ քննիչ-բժիշկներու գործառնութեանց վրայ և ի պահանջել հարկին տեղեկութիւն պիտի տան առողջապահական ժողովին. Այս բժիշկներու պաշտօնավարութիւնն առժամեայ է և ամսական 30-35,000 ղրուշի չափ ծախք մը պիտի պատճառէ.

Առողջապահական ժողովը ծանուցած է Ոստիկանութեան նախարարութեան, որ յատուկ շոգենաւակով մը քննութիւնք կատարուին ծովու վրայ, որպէսզի եղերքներու մօտ աղտեղութիւնք ու դիակներ չգտնուին և անմիջապէս հասանքներու մէջ նետուին. Նաւահանգստի վերատեսչութեանն հրահանգ տուած է իւր պաշտօնէից որ այս առթիւ օգնեն ոստիկանութեան.

Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր Գասըմ Փաշայի ձորին վրան գոցել, սակայն ժողովը նկատելով որ այդ գործողութիւն ժամանակի կը կարօտի, որոշած է մէկ կողմէն գոցելու աշխատիլ և միւս կողմէ ձորին երկու կողմը գտնուող աւրուած կոյանոցները նորոգել, և հսկել որպէս զի այդ ձորին մէջ աղբիւններ և այլ աղտեղութիւնք չնետուին. Նոյնպէս Տէրքոսի ջուր հոսեցնելով այդ ձորին մէջ, գարշահոտութեան առաջքն առնուլ. Միանգամայն Սիրքէճիէն մինչեւ Եյուպ և գիմացի եզերքը գտնուած աղբիւնները մաքրել նաւարանի աւազահան շոգենաւին միջոցաւ.

Ժողովը նաեւ օգտակար տնօրինութիւններ ըրած է սպանդանոցներն ու մսավաճառաց խանութները միշտ մաքուր պահելու համար. Նոյնպէս որոշած է քաղաքին մէջ գտնուած խաղախորդարաններն առժամապէս գոցեցնել և եղիւրի, քաղջի, ոսկորի, կաշիի և բուրդի մթերանոցները քաղաքէն հեռու տեղեր փոխադրել.

* *

Կազէթ Մէտիքալ տ՚Օրիան բժշկական հանդէսի վերջին թուոյն մէջ Տր. Մորթման յօդուած մը հրատարակած է, ուստից կը քաղենք հետեւեալը.

Կ՚երեւի թէ հնտախտը Վանայ Նահանգին մէջ ծագած է մայիս ամսէն ի վեր. այս մասին լուր առնուած չէր, վասն զի Նահանգին ոչ մէկ կողմը բժիշկ կայ. Աւասիկ այն հակիրճ տեղեկութիւնը զոր ստացած ենք համաճարակ ախտին բռնած այս կարեւոր ուղղութեան նկատմամբ.

Բաղէշ, 1 յուլիս—Սղերդի կառավարչին մէկ զեկոյցին նայելով, վեց օրէ ի վեր հնտախտ ծագած է Սղերդի գաւառին Արվէ գաւառակին մէջ. Արվէի մէջ 10 հոգի բռնուած և 3 հոգի մեռած են.

Վան, 17 յուլիս—Տր. Հիւսէյին էֆենտի կը հաղորդէ թէ քոլերա ծագեր է Սղերդի Տառուպիէ գիւղախմբին մէջ ուր 4 մահ պատահած է. Սակայն յունիս 2/14էն մինչեւ 26/10 յուլիս ո՛չ ոք բռնուած կամ մեռած է.

Տիարպէքիր, 28 յուլիս—Սղերդէն կը ծանուցանեն թէ Սինանի մօտ չորս գիւղերու մէջ հնտախտ ծագեր է, յոյժ թեթեւ կերպով.

ԱՏԱՐԱԶԱՐԻ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ

Ատարազարէն մինչեւ երկաթուղւոյ կայարանը թրամուէյի գծի մը շինութեան ու շահագործման արտօնութիւնն Հաճըրիպար էֆէնտիի յանձնուած ըլլալը ծանուցուեցաւ արդէն.

Այդ մենաշնորհին վերաբերեալ կայս. Ֆէրմանը, ինչպէս նաեւ պայմանագիրն ու յանձնառութեանց տետրը Մեծ-Եպարքոսին կողմէ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան ղրկուած են, որպէս զի արտօնատիրոջ ու այդ Նախարարութեան միջեւ ստորագրութիւնք փոխանակուին.

ՃԱՀԻՃՆԵՐՈՒ ՑԱՄԱՔԵՑՈՒՄ

Կայս. հրամանաւ՝ Պասրայի երեսփոխաններէն Զիւհէյր զատէ Ահմէտ պէյի յանձնուած է Սելանիկի Նահանգին մէջ գտնուած Բրաւուշթայի ու Չըլղակսիլի ճահիճներու ցամաքեցուցման արտօնութիւնը. Կայս. Ֆէրմանն ինչպէս նաեւ պայմանագիրն ու յանձնառութեանց տետրը Մեծ-Եպարքոսին կողմէ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան ղրկուած են, որպէսզի արտօնատիրոջ և այդ Նախարարութեան միջեւ ստորագրութիւնք փոխանակուին.

ԱՆՏԱՌԱՑ ԵՒ ՀԱՆՔԱՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Անտառաց և Հանքաց վարչութեան այս տարուան հասոյթը քսան և հինգ հազար ոսկի աւելի եղած է, բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ.

ԲԷՆՏԻՔԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՔ

Վեհ. Սուլթանը բաւական քանակութեամբ ստակ շնորհած է Բէնտիքի հրկիզելոց բնակարանաց վերաշինութեան համար.

* *

Յոյն երեւելիք նախընթաց օր գումարում մը ունեցան Պ. Զարիֆիի դրամատան մէջ, Քաղկեդոնի մետրապոլիտին նախագահութեամբ, և 400 ոսկւոյ գումար մը ստորագրեցին ի նպաստ Բէնտիքի հրկիզելոց. Ներկայք իրենց մէջէն յանձնաժողով մը կազմեցին որոյ անդամներէն երկերկու հոգի կարգաւ Ղալաթիոյ դրամատունները պիտի շրջին, նպաստ հաւաքելու համար. Հասարակութեան եւս հրաւէր մը պիտի ուղղուի.

ԱՆՏԱՌԱՑ ՀՐԴԵՀ Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Այտընի Խէթտի լրագրոյն մէջ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը կարդանք անտառաց հրդեհներու նկատմամբ.

Նազիլլիի շրջակայ Սարըճա դաշտի չորս կողմը գտնուած ընդարձակ անտառն անցեալ օր պատահած հրդեհէ մը բոլորովին այրած է.

Նոյնպէս բոլորովին այրած են Սարըճա դաշտին մօտ Ալաշէհր գաւառակին շրջակայ բարձր լերանց վրայ գտնուած անտառները. Ծովմա դաշտին հիւսիսային կողմը գտնուած անտառները տակաւին կայրին.

Այտընի հանդէպ գտնուած լերանց վրայ նախընթաց օր մէկ քանի տեղեր կրակ տեսնուած է.

Քանի օր առաջ Բարուտ լեռան վրայ ծագած հրդեհն երեք ճիւղերու բաժնուելով, մին դէպ ի Նիֆ, միւսը դէպ ի Գասապա և երրորդն ալ դէպ ի Պայընտըր յառաջացեր է. Այս հրդեհէն այրած են 50000 է աւելի ձիթենիներ և բազմաթիւ մայրիներ.

Պայընտըրի մէջ հրդեհն այնչափ սաստկացեր է որ մէկ քանի անգամ լեռնէն կրակ ինկեր է քաղաքին մէջ և ահագոգի մատներ է ժողովուրդը.

ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Մեծ կղզւի երեւելեաց կողմէ հանրագիր մը ստորագրուելով Մախսուսէի տնօրէն Սամի պէյի մատուցուած է, խնդրելով որ փոխանակ շաբթու և երկուշաբթիի, շաբթուան բոլոր օրերն ալ երեքի տեղ չորս շոգենաւք երթեւեկեն կղզիները. Մախսուսէի վարչութիւնը պատասխանած է որ եթէ հասարակութիւնը կ՚ուզէ, ինք պատրաստ է շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը փոփոխել, սակայն անհնար է իրեն չորրորդ շոգենաւ մըն ալ աւելցունել առօրեայ երթեւեկութեան վրայ, մանաւանդ որ այս տարի ուրիշ տարիներէ նուազ թուով ուղեւորք կ՚երթեւեկեն կղզիները. Հանրագիրն ստորագրողք կը պնդեն ընդհակառակը, թէ սխալում կայ, քանի որ կղզիներու բոլոր շոգենաւք լեցուն են և թէ ուշ մնացողները հազիւ ոտքի վրայ կենալու տեղ մը կը գտնեն.

«ԽԱՐԻՍԽ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նազարէթ էֆէնտի Եազըճեան՝ Ապահովագրական Խարիսխ ընկերութեան Արեւելեան ընդհանուր քննիչ անուանուած է.

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՆԵՂՈՒՑԸ

1889 տարւոյն մէջ Տարտանէլի նեղուցէն անցած են 9564 նաւեր, զանազան դրօշակներով, 10.057.827 տակառաչափ տարողութեամբ.

1888 մարտ 1էն մինչև 1889 փետր. 28 յիշեալ նեղուցէն անցած են 9249 շոգենաւք (9.662.162 տակառաչափ տարողութեամբ) և 6570 առագաստանաւ (798.201 տակառաչափ տարողութեամբ).

Այս շարժման մէջ առաջին տեղը կը բռնեն անգլիական նաւերն, յետոյ կուգան, կարեւորութեան կարգաւ, հելլենական, իտալական, աւստրիական, ֆրանսական, օսմանեան, ռուսական, շուէտական, գերմանական, եգիպտական և այլք.

ՍԱՌՈՅՑ

Տր. Զօէրօս փաշա նամակ մը ուղղելով առ Մօնիթէօ, կ՚ըսէ թէ սխալ է այն հրատարակութիւն իբր թէ ինք ապացուցած ըլլայ թէ բնական սառը արհեստականէն լաւագոյն է. Թէ՛ բժշկական ընկերութեան եւ թէ՛ հանրային առողջապահական ժողովին մէջ Զօէրօս փաշա պարզապէս ցոյց տուած է թէ Սթէնիայի գործարանին մէջ պատրաստուած սառոյցը բնաւին զերծ չէ ժէրմներէ, ինչպէս ծանուցած էին անոր սպառումն ընդհանրացնելու համար, այլ ընդհակառակը կը պարունակէ գէթ այնքան ժէրմ որքան կը գտնուին Բարխանէի հայթայթած բնական սառոյցին մէջ.

Քաղաքապետութեան մէկ պաշտօնական ազդը կը ծանուցանէ թէ յետ այսօրիկ Սիմիթճիի փուռերու մէջ պատրաստուած հացերու վրայ յատուկ նշան մը պիտի դրուի, հացագործներու փուռերու մէջ պատրաստուած հացերէն զանազանելու համար. Նոյնպէս Սիմիթճիի փուռերուն մէջ պատրաստուած այդ հացերը տասը փարա պակաս պիտի ծախուին միւս հացերէն.

—Երէկ առաւօտ ժամ 3ին ի Պոլիս Ասմա Ալթը Եարըմ Թաշ խանի վերի յարկը գտնուած փայտաշէն սենեակ մը բռնկելով այրեցաւ.

—Զմիւռնիոյ առջեւ խարսխած կայս. Սինոպ շոգենաւը թնդանօթ արձակած պահուն, թնդանօթներէ մին պայթեր եւ երկու ծովային զինուորք վիրաւորեր են, մին ձեռքէն եւ միւսն ոտքէն.

—Վեհ. Սուլթանը՝ ներկայ տաք եղանակին պատճառաւ, հրամայած է որ զինուորք ստէպ հրաման ստանան շրջագայելու համար և կերակուրէն յետոյ բոլոր զինուորաց թէյ տրուի քիչ շաքարով.

—Քաղաքային պաշտօնէից հանգստեան թոշակի վարչութեան նորակառոյց շէնքն՝ ի Պոլիս Ճաղալօղլու՝ աւարտած է, և պաշտօնէութիւնն ի մօտոյ հոն պիտի փոխադրուի.

—Պայրամի երկրորդ օրը մակոյկով Ֆէներ Պաղչէսի գնացող հինգ պատանիները տակաւին գտնուած չեն. Թէեւ այլ ընդ այլոյ զրոյցներ կը շրջին, սակայն տակաւին ստոյգ տեղեկութիւն մը չկայ. Կ՚ըսուի թէ Մուսթանեայի առջեւ այդ մակոյկ ընկղմելով, թէեւ տեղացիք օգնութեան դիմեր են, սակայն միայն մակոյկն ազատել յաջողեր են. Միւս կողմէ կ՚ըսուի նաեւ թէ այդ պատանիներէ երկուքին դիակները տեսնուած են Մեծ կղզիին մօտերը.

—Կ՚ըսուի թէ անցեալները Ճիտտէի առջեւ ընկղմող Շարք շոգենաւի հրամանատարն հազարապետ Շէվքէթ պէյ անձնասպան եղած է.

—Ծովային նախարար Վսեմ. Հասան փաշայի որդին Հիլմի պէյ, Թարգման կայս. դիւանատան, ի մօտոյ պիտի ամուսնանայ կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ռաթիպ փաշայի աղջկան հետ.

—Երէկ ի Պոլիս Եէնի Ճամիի հրապարակէն անցնող կառք մը Կարապետ անուն տղայ մը կոխած. Տղան ծանրապէս վիրաւորուեցաւ. Ոստիկանք կառապանը ձերբակալեցին.

—Վառնացի 120 խումբ գաղթականք մայրաքաղաքս եկած են. Ասոնք սեփական գաւառները պիտի ղրկուին բնակութիւն հաստատելու համար.

—Քարբերդի գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Տէրսիմի աշիրէթներու պետերէն Հայտարիզատէ Վէլի աղա, որ ժամանակէ մը ի վեր անհարգ ընթացից մէջ կը գտնուէր, տեղական կառավարութեան դիմելով, հնազանդութիւն յայտներ է.

Նոյնպէս ասոր ազգականներէն մէկ քանի անձինք, որք Գոթը Տէրէսի անուն տեղը քաշուած էին, հնազանդութիւն յայտնելով իրենց տեղերը դարձեր են.

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻՈ-ԳԵՐՄԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔՕՈՒԷՍ (Ուայթ կղզի Մանշի ծովուն մէջ), 6 օգոստ.— Վիլհէլմ կայսր երէկ Վիքթորիա թագուհւոյն հետ նախաճաշեց Օսպորնի դղեակին մէջ, յետոյ ծովեզրը շրջագայեցաւ Ուալէսի իշխանին հետ. Կ՚ըսուի թէ Լորտ Սալզպըրի վաղը հոս պիտի գայ. Միջօրէէն ետքը, կայսրը, Ուալէսի իշխանը, Բրուսիոյ Հայնրիխ իշխան, Քանոթի դուքսն և Դանիոյ Վալտեմար իշխան ներկայ էին նաւարշաւի.

ԼՈՆՏՈՆ, 6.—Ամեն դեսպանք Օսպորն գացին՝ իրենց մեծարանքը մատուցանելու Վիլհէլմ կայսեր.

ՀԷԼԿՈԼԱՆՏ, 6.— Հէլկոլանտ կղզւոյն Գերմանիոյ յանձնումն օգոստ. 9ին տեղի պիտի ունենայ.

ՀՐԵԱՅՔ ՌՈՒՍԻՈՅ

ԼՈՆՏՈՆ, 6.— Երեսփ. ժողովոյն մէջ, Ռուսիոյ Հրէից վիճակին վրայ եղած հարցապնդմանց պատասխանելով, արտաքին գործոց խորհրդական Սըր Ճ. Ֆէրկիւսըն յայտարարեց թէ «Անգլիական կառավարութիւնը խորապէս կը ցաւի Հրէից դէմ Ռուսիոյ ձեռք առած միջոցներուն վրայ. Բայց որովհետեւ Հրէից խնդիրը Ռուսիոյ ներքին գործոց կը վերաբերի, Անգլիա չէ կարող միջամտել.» (Տե՛ս խնդրոյն մանրամասնութիւնները երեքշաբթի աւուր խմբագրականին մէջ. Ծ. Խ.)

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՖԻԱ, 6.—Պ. Սթամպուլով Շումլայէն Վառնա գնաց. Շումլայի քաղաքային խորհուրդն հացկերոյթ տուաւ առ Պ. Սթամպուլով, որ հայրենասիրական ճառ մը արտասանեց այս առթիւ. Սեղանէն մինչեւ իւր կառքը Պ. Սթամպուլով առաջնորդուեցաւ ժողովրդային ամենամեծ եռանդեան և համակրանաց ցոյցերով. Ուրիշ քաղաքներէ շատ պատգամաւորութիւնք եկած էին ի Շումլա՝ ողջունելու պուլկար նախարարապետը.

ՓՐԻՇԹԻՆԱՅԻ ՍԵՐՊ ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ

ՊԷԼԿՐԱՏ, 6.—Տէր-կառավարիչ Պ. Թէօտոր Սթանքովիչ Փրիշթինայի սերպիական դեր-հիւպատոս կարգուեցաւ.

ՄԵՏԱՂԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԸ

ՓԱՐԻԶ, 6.—Վերաքննիչ ատեանը, լսելով Մետաղաց Ընկերութեան դատին մէջ դատապարտեալոց և ընդհանուր դատախազին դիտողութիւնները, վերահաստատեց Պ. Սըքրէթանի՝ գլխաւոր վարիչին՝ դէմ արձակուած վեց ամսեայ բանտարկութեան պատիժը, բայց ջնջեց Պ. Լավէսիէռի դէմ տրուած եռամսեայ բանտարկութեան վճիռը.

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 6.— Օրէնք մը հրատարակեցաւ որով մէկ միլիոն րուպլի կը տրուի ցորենի շտեմարանաց հաստատման համար Խարքով-Նիքոլայէվի գծին երկայնութեամբ, և ամբառնալիք գործուց մը շինութեան համար ի Նիքոլայէվ.

ԵՐԿԱԹՈՒՂՒՈՅ ԱՐԿԱԾՔ

ՎԻԷՆՆԱ, 6.—Վիէննայէ Եկէր գացող ուղեւորաց կառախումբը գծէն ելեցաւ երէկ կէս գիշերուն ի Փիլսէն. Մետասան շոգեկառք վար ինկան. Երկու ուղեւորք և հնոցապանը մեռան. Երեսուն ուղեւորք վիրաւորեցան.

ՓԱՐԻԶ, 6.—(Ա. Հ. Գ.)— Ֆրանսայի Ծերակոյտն և Երեսփ. Ժողովն այսօր դադրեցուցին իրենց նստաշրջանն, ըստ Պ. Քառնոյի հրամանագրոյն.

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ, 6.—(Ա. Հ. Գ.)— Հակառակ ճգանց Արժանթինի Հանրապետութեան նախագահին, դեռ ևս կարելի չեղաւ նոր Նախարարութեան մը կազմութիւնը, (մտաց մէջ տիրող շփոթութեան պատճառաւ, վերջին դէպքերու հետեւանօք. Ծ. Խ.)

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 25 Յուլիս

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի		19 27
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	19 28
Պէրայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուն		19 29 1/2
Կէս օրին	»	19 29

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	54 25
Այս առաւօտ	55 —
Կէս օր	54 28

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՅ

Միացութիւն	A. Սէրի	39
»	B. »	23
»	C. »	19 35

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 30
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	9 —
Պանք տը Գօնս	»	»	6 35
Օսմ. Շանժ էմփլէօր	»	»	4 32
Թըմպաքէյ	»	»	495
Րումէլի երկաթուղի		Ֆր.	75 3/4
Յանձնեթուղթ Լոմպարտի	Գ. Կ.		133

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 17
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	108 4
Իմբէրիալ	»	90 30
Ֆլորին	»	51 18
Րուպլի թղթադրամ	»	7 74
» արծաթ	»	82
Մէճ. արծաթ. (տարը)	»	108 8
Վեցնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 15
Մէթալիք	»	101
Թալէր	»	— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Փարիզ, 6 Օգոստոս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	93 60
» » 4 1/2 %	106 30
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 37 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	76 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	280
Պանք Օթօման	583 50
Քրէտի Լիօնէ	771 25
Իտալական Ռանթ 5 %	94 30
Հելլենական 5 %	470
Փրիօրիթէ Թիւրք (1890)	411 87 1/2
Եգիպտական միացեալ	487 12 1/2
Պանք տը Բարի	800
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	449 37 1/2
Սուէզի ջրանցք	2316 25
Սպանիական արտաքին	71 13/16
Ռիօ Թինթօ	567 50
Մէռիտիոնօ	705
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 35 1/2

Լոնտոն, 6 Օգոստ. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	96 3/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	18
» » » Ա.	39
» » » Բ.	23
» » » Գ.	18
Փոխառութիւն 1877	102 1/4
Պանք Օթօման	13 1/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	95 5/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	100 1/4
Տայրա Սանիէ	84
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօթշիլտ)	100 3/4
Հելլենական 5 %	92 1/2
Մոնոփոլ »	75 1/2
Ռուսական 1889	97 1/4
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 35

Վիէննա, 6 Օգոստ. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	35 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	122 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	116 35

Պէրլին, 6 Օգոստ. ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 42 1/2
Րուպլի թղթադրամ	240 50
Օսմանեան երկաթուղի	80 40
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 10

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

	Բաժին
Ե. Ցուցակի գումարը	262
Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկ. Իզմիրլեան	1
Բարսեղ Հալաճեան	1
Միքայէլ Յակոբեան	1
Յովսէփ Գափաֆեան Գործարանատէր	1
Գրիգոր Ֆրէնկեան	1
Հրանդ Պ. Ասրօ	1
Ստեփան Գաներեան Լիւլէ պուրկազ	1
Յովհաննէս Նուրեան	1
Գրիգոր և Ալիքսան Տիրատուրեան Պոլու	1
Յակոբ Էֆիլեան Կէրմիր (Կեսարիա)	1
Մկրտիչ Նորիկեան Ամերիկա	1
Մեսրոպ Էլմասեան Տրապիզոն	1
Սեդրակ Դաւիթեան Գահիրէ	1
Նազարէթ Ազգարամ »	1
Գումար	276

(Շարունակելի)

ՀԱՅ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՁԵՌԱԳԻՐՔ

Հաճեցէք, խնդրեմ, իմ անկեղծ շնորհակալիքը Ձեր Թերթին միջոցաւ հաղորդել առ անծանօթն ինձ, Մեծ. Պ. Ա. Տուրիկեան որ բարեհաճած էր, Արեւելքի 1946 Թուով, Ամիրտովլաթայ բժշկական աշխատութեանց հնագոյնին վրայ հազուագիւտ տեղեկութիւններ ինձ ուղղել.

Թանկ են ինձ համար Պ. Տուրիկեանի տողերն ու տեղեկութիւնները՝ որք նորանոր էջեր ինձ պիտի Թելադրեն հնգետասաներորդ դարու Հայ Բժշկական պատմութեան, համայն և մեր Ամիրտովլաթ բազմաշխատ բժըշկին կենսագրութեան համար. այլ ներելի՞ է ինձ արդեօք խնդրել հրապարակաւ, որ Պ. Տուրիկեան հաճի հրատարակել ի մօտոյ Ամիրտովլաթայ գըրուածոյն գոնէ Ցուցակ-բովանդակութեան ամբողջովին և մաս մը նորա Երախտաբանութենէն, զի կարողանամք գիտնալ ստուգիւ թէ Ձեր թուոյն չարադրեալ այս բժշկական երկասիրութիւնը, նոյն այն Օգուտ բժշկութեա՞ն է, զոր հաղորդեց ինձ հերու Պ. Պասմաճեան Արեւելքի 1741 Թուով.

ՏՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ Ց. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ԹԷ Ի՛ՆՉ ԿԸ ՊԱՏՄԵՆ ԱՄԱՐԱՆ ՀՈՎՄԵՐ

Մեք խումբն ենք արագահոս որ սլանայ ընդ աշխարհ,
Ոգեաց բանակ մ՚աճեղասաստ որ յընդհանուրս տատանի.
Երկար և խոր հառաչն ենք ժեռեալ մարդկան ի վաղուց.
Եւ հեծենք յափունս ծովու եւ անդ ի մուտըս անձաւաց.
Սուրանք մըռընչելով, անցնինք հոսինք կականաբարձ,
Գըգուելով, խոշտանգելով տերեւ դալար, ծաղիկ վայրի,
Ի մի մարմին խառնըելով համայն էից հետ գիրկընդխառն,
Հեւ ի հեւ հուր համբոյրներ հափափելով յամենայնէ.
Ծառոց գըլուխը խոնարհի պատկառանօք մեր առաջ,
Եւ բընութիւն համօրէն չարժի ծըփայ ընդ անցըս մեր.
Ամբոխի ծով մըրմըռագին յուզեալ փըրփուր սպիտակափայլ
Զօր խըլելով առնունք մըղենք յուղէտ յուկամ Թափառայած.
Անտառաց վերեւ յորժամ արշաւելով սըլանանք,
Ցօրինենք մեք կոհակներ նման ալեաց ովկիանուն.
Արուեստականք մեր՝ անտառք և քարանձաւք եւ ծործորք,
Ցորոց հանենք դաշնակութիւն քան զամենայն նուագ վըսեմ.
Ցոյր ի լուր սասանի մարդկայնոց սիրտ յապուշ կրթեալ
Եւ ըմբռնէ զայս աշխարհ լաւագոյն եւս քան երբէք,
Ուր կան յակճիռս յերազելով համօրէն իսկ արարածք,
Ըսկըսեալ անարգել փըղձէն մինչեւ դոյզըն Թըռչնիկ.
Է զի փառօք մըռընչենք զերդ առիծունք հըսկայականք.
Է զի խոյեալ կարեվէր նըման մարտկի յաղթամարմին,
Թառանչներ արձակենք որ ըզմարդիկ սարտուցանեն.
Արծարծելով զարեգակն որոյ ճաճանչք յանցանել մեր,
Եւըս քան զեւըս փողփողեն սըփռեալ ընդ բնաւս ադամանդներ,
Եւոլեան զաւակ անզուսպ, անցնինք ըզբնաւս փոթորկելով,
Ծով, ծառ և սար և սիրտ մարդոյ և ապառներ և անապատ.—
Աստուծոյ շունչն ենք որ յուղէ զիւր արարածըս մերթ ընդ մերթ.

ԽՈՍԷՑ ՎԱՆԱՆԹՆՍԵՀ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՆԻԿՈՄԻԱ, 17 յուլիս

Երեք չորս շաբաթներէ ի վեր անձրեւ դադրած է և օդը խիստ տաք կ՚ընէ. Ժողովրդեան հարիւրին ութսունը վերադարձան այգիներէն. այս տարի ցորենի հունձքը այնքան արդիւնաւէտ չէ. բայց գարին լաւ է. վերջերս բաղդատմամբ աժէի դընոյն քիչ մը բարձրացաւ, զի շատ կը յղուի ի Սամսոն. Մրգեղէններն առատ են.

Ամսոյս 4 ին լուր տարածուեցաւ թէ Սեբաստիոյ Կուսակալ Վսեմ. Մէհմէտ Հ. պէյ հետեւեալ օրը պիտի ժամանէ աստ. Անմիջապէս պատրաստութիւններ տեսնուելով, դիմաւորելու գնացին Շէյխ րէիսի Օսման պէյ, Միւտտէյի ումումի Ալի Նիհատ էֆ., դատարանի անդամներէն Հաճի Հիւսնի եւ Միքայէլեան Հաճի Մանուէլ էֆէնտիներ, Թապուր աղասի, Պէլէտիյէ րէիսի Գասըմ էֆ., խառըէի անդամ Յովհաննէս էֆ. Ասաւեան, Թահրիրաթ միւտիւրի Ռամիզ էֆ., Վսեմ Կառավարչի որդին Միւմթազ պէյ, եւն. եւն. Միքայէլեան էֆ. կը ներկայացնէր նաև Առաջնորդարանը, որու կողմէն եւս պատուիրակ որոշուած էր. Ցաջորդ օրն արդէն խումբ խումբ ձիաւորներ և կամ կառօք հեծեալներ կերթային դիմաւորել երբ լուր հասաւ թէ Ն. Վսեմութիւն չորեքշաբթի պիտի իջնէ Նիկոմիա.

Չորեքշաբթի խուռն բազմութեամբ դիմաւորողաց Ն. Վսեմութիւնը ժամանեց աստ և հիւր եղաւ Վսեմ. Կառավարչի տուն, գիշեր մ՚անդ մնալէ յետոյ մասնաւորապէս իր համար պատրաստուած պարտէզը փոխադրել տուաւ իրեն վերաբերեալ ամենայն ինչ. Վարժարանի աշակերտներ Տեր. Պատ. Փոխանորդին հետ դիմաւորելէ վերջ, մասնաւորապէս տուն երթալով մի ուղերձ մատուցին. Վսեմ. Կուսակալը կ՚զբաղի երկրին օգտակար գործոց, որոց մէջ նշանակութեան արժանի է քաղաքէս չորս ժամ հեռի Ղազովայի ճամփէն մաքրել տալու ջանքերը, որմէ կ՚ապականի Նիկոմիոյ օդն, և շատ մը հիւանդութեանց պատճառ կը լինի. Ն. Վսեմութեան կ՚ընկերանայ Տօքթ. Տիգրան Սեբաստացի Տօքթ. Գարեգին Սինիրի եղբայրն. Կ՚ըսուի թէ Ն. Վսեմութիւն Գուրպան Պայրամի տօնն աստ կատարելէ վերջ պիտի այցելէ Ամասիան և Մարզըւանը եւ, յետոյ վերադառնալով բաւական պիտի մնայ աստ.

Պատր. Փոխ. Հայրն ալ կ՚այցելէր իւր թեմերը և կը կատարէր պակասեալ թեմական երեսփոխանաց ընտրութիւնը. Անցեալ շաբթու վերադարձաւ Զիլէէն. Հերէկի Երեսփոխան ընտրուած էր Սէֆէրեան Մ. Յակոբ էֆէնտին, որ վաւերացաւ Ընդհ. Ժողովէն. իսկ Նիկսարի Երեսփոխանը քուէարկութեան օրինաց ընդդէմ ինչ ինչ Թերութեանց պատճառաւ բեկանելով Նոր ընտրութեան հրահանգ ղըրկուեցաւ. Երեսփոխանութիւնն բաց ի այս միայն, իւր ամբողջութիւնն գտաւ հուսկ ուրեմն. Փափաքելի է որ յետ այսուհետեւ քիչ մ՚ալ զբաղի Նիկոմիոյ Ազգ. հաստատութեանց կամ կրթական կարեւոր հարցերով. Երբ Ն. Գերապատուութիւն Զիլէ էր Վարչութեան Խառն Ժողովն արդահատելով վարժարանի անցեալ կացութեան վըրայ որոշած էր մղում մը տալ դաստիարակութեան գործին և սորա համար ընտրած էր մի Ուսումն. Խորհուրդ, որու անդամ են վաճառականներէն Գրիգոր էֆ. Ֆէրհատեան, Կարապետ էֆ. Կիւլպէնկեան, Յովակիմ էֆ. Գըլճեան, փաստաբան Գէորգ էֆ. Նազարեան, Րէժիի քարտուղար Մարտիրոս էֆ. Գալըագճեան, և Խառըն Ժողովը գովելի հեռատեսութեամբ, որպէսզի Կրօն. ուսմանց մասին Կրօն. Ժողովոյ դիմելու պէտք չմնայ, ընտրած էր յատկապէս Ուսումն. Խորհրդոյ երկու անդամ երկու քահանայ եւս, Տ. Յովսէփ Հալաճեան և Տ. Յակոբ Տնաշճեան. Ուսումնական Խորհուրդն ի նիստ գումարելով և վարժարանն այցելելով տեղեկագիր մը մատուցած է վարչութեան, վարժարանի անմիջական պիտոյից և բարեկարգութեան միջոցներուն վրայ. Մկրտիչեան Լեւոն էֆ. Պոլսեցի մի ազնիւ երիտասարդ, որ յառաջագոյն աստ ուսուցիչն էր Ներսէսեան Ընկերական վարժարանին և որ ամենուն յարգելի էր, դարձեալ Նիկոմիացին փափագելով ունենալ զինք, վարչութեան հետ բանակցած և պայմաններն կնքուելով, հարկ եղած ամսականի ապահովութիւնն տրուելով կոչուած է աստ. Վարչութիւնն Ուսումն. Խորհրդոյ տեղեկագրին վրայ կը ջանայ վարժարանի պիտոյքն ապահովել, որ եթէ յաջողի ամենէն արդիւնաւէտ գործն ըրած կը լինի, զի ալ եւս ամենուն սրտին վրայ վէրք բացուած է վարժարանի անկերպարան վիճակը, որ նախատինք մ՚է Նիկոմիացւոյն համար.

ՍԻՖԻԼԻՍ
ԵՒ
ԱՆՍՈՎՈՐ ՄԻՋՈՑՔ ՆՈՐԱ ՓՈԽԱՆՑՄԱՆ

Նիւ Եորքի Զարիթի Հօսփիթըլի վիրաբոյժ Տքթ. Ռ. Վ. Թէյլըր, ծընընդա-միզանցական ամերիկացի վիրաբոյժներու Ցունիս 2ի ժողովին մէջ, սոյն վերնագրով մի գիր ընթերցաւ, որ ի կարգին հրատարակուեցաւ նաև «Ժըրնըլ օֆ Գիւթէնիուս էնտ Ճէնիթօ-Իւրինէրի տըզիզը» անուն (1) ամսաթերթի յունիսի թուոյն մէջ.

Տքթ. Թէյլըր՝ անշուշտ նոր բաներ գուցէ չ՚աւելցներ Սիֆիլիս կամ ռամկին զազրական ախտ անուանած սոյն հիւանդութեան արդէն բժշկաց կողմանէ գիտելեացն վրայ, բայց ի մէջ կը բերէ գլինիքական նորանոր իրողութիւններ զորս ինքն առիթ է ունեցած քննելու Զարիթի հիւանդանոցին մէջ.

Սոյն յօդուածն առիթ կ՚ընծայէ մեզ, նկատի ունենալով խնդրոյն բընութեան կենսական կարեւորութիւնն, մի հակիրճ տեսութեամբ և խիստ համառօտ քաղուածիւ ընծայեցնել ժողովուրդը սոյն ճշմարտագոյն իրողութեանց, արթուն պահելու համար ամէն ոք որ զգոյշ կենան գրեթէ շատ անգամ անդարմանելի չարեաց տեղի չ՚տալու. Եւ այս է անտարակոյս բըժշկաց սրբազան պարտաւորութիւնն, դարմանել և բուժելէ առաջ.

Սոյն սոսկալի ախտին փոխանցման ծանօթ միջոցներն ընդհանրապէս երկու են. մին՝ ուղղակի, միւսն՝ անուղղակի.

Անուղղակի միջոցներու տեսակներն են մանաւորաբար խնդրոյ առարկայ, որովհետեւ, հետեւելով Տքթ. Թէյլըրի, կը պարզենք մի առ մի, գիտնալով որ շա՛տ քիչեր այդ պարագայներ նկատի ունին սովորապէս և անգիտաբար կը մատնուին այդ ախտի կատաղի ճիրաններուն և որ աւելին է կը մասնակցեցնեն և իրենց սերունդը, դարթուցանելով նոցա մէջ կամ զնոյնն պարզապէս և կամ այլ որոշ և մեծաւ մասամբ անբուժելի ախտեր, իբր հետեւանք.

Փոխանցման անուղղակի միջոցներու դասակարգին կը պատկանին հետեւեալք.—ախտաւորեալ միոյն ծխած սիկառնիկն կամ սիկառն միայն ոք ծխել, կամ մինչեւ իսկ բռնել խմուած կողմի խիստ մօտէն և այսպէս եթէ կորած մը կամ վէրք մը լինի մատին վրայ, պատուաստել այդ միջոցաւ.—գործածել՝ ուրիշի սիկառի ունելին—ակռայի վրձինն—ակռայ մաքրելու փուշն—ուրիշի դէմքին գործածուելու բրինձի ալիւրն և անոր յատկացեալ փետուրն, որ կրնայ գործածուած լինել մարմնոյն այլ ո և է մասանց վրայ—ուրիշի գաւաթն—գդալն՝ եղունգ մաքրելու կամ մի այլ ինչ կտրելու և կամ մանաւանդ այդ զմելիով պոռւղ մաքրելու առթիւ.—պատառաքաղն—դրգալն—անձեռոցն—ածելին—դաստակն—սպունգն—բարձն—դիմակն—գերձանն՝ լինի բամբակ լինի մետաքս—ասեղն և գնդասեղն—ուրիշի մարմնոյն վրայ գործածուած մի այլ բանն, լինի հանդերձ, լինի աղէկապ (դասըք պաղը), լինի պատառ, վիրաբուժական և ատամնաբուժական ո՛ և է գործի և պիտոյք որք արդի հականեխական դրութեամբ բոլորովին մաքրուած չեն—կապար դրիչն՝ որ մերթ բերան կ՚առնուի—թղթհատդանակն—խօսելու փողն—սուլակն—երաժշտական բերնի գործիներն և մինչեւ իսկ, հեռախօս գործին, թէլէֆօնն, ամէնքն ալ սիֆիլիս փոխանցող միջոցներ են նկատուած, ոչ թէ միայն տեսականօրէն, այլ գործնականօրէն և գլինիքական հաստատութեամբ.

Տքթ. Թէյլըր կը յիշատակէ 36 տարեկան կնոջ մը դէպքն որ 86ին իր խնամոց յանձնուած էր, իբր զոհ այն ախտիւ վարակեալ տան աղախնոյն, որ տան տիկնոջն յատկացեալ դաստառակը գործածելով նմա եւս փոխանցուցած էր զայդ, ակնաղօտին (conjonctive) միջոցաւ. Կը յիշատակէ նաեւ մի այլ դէպք, գործատան մը մէջ աշխատող աղջկան մը, որ թէեւ միշտ խնամ ունէր դաստառակը բանալոյ ներքեւ պահել, բայց մի օր փոխ տալով մի այլ ընկերի, երկու շաբաթ յետոյ շրթանցը վրայ վէրք մը սկսաւ որ էր սիֆիլիս և եկած էր դարմանուիլ յիշեալ բժշկէն. Հաստատուեցաւ թէ՝ այդ միւս ընկեր աղջիկն ո՛չ թէ միայն կը վարակէր այդ ախտէն, այլ ունէր բերնին և շրթանցն վրայ յիշեալ ախտի սեպհական վէրքը.

Կը յիշատակէ նաեւ երկու առեւտըրական գործակատարներու դէպքն որք պանդոկի մը մէջ միեւնոյն սենեակ բնակելով գործածած էին միեւնոյն դաստառակը. մին՝ որ հաստատուեցաւ թէ կը վարակէր այդ ախտէն, պատճառ էր եղած փոխանցման առ միւսն որ իւր շրթանց վրայ կը կրէր մի փոքրիկ ճանկռթուք.

Կը յիշատակէ մի այլ դէպք փոխանցման պարզ անկողնոյ բարձի մը միջոցաւ.

27 տարեկան ամուսնացեալ կին մը, կ՚այցելէ իւր քրոջ տունն, և կը ննջէ իւր փոքրիկ քեռորդւոյն հետ. Կինն աջ դէմքին վրայ մի քանի օր առաջ ճճիի մը խայթն ունեցած էր և կը մնար հետքը դեռ, մանաւանդ քերելով ալ գրգռուած էր այդ վէրքն. Երկու շաբաթ վերջը վէրքին այդ տեղը բորբոքում յառաջ եկաւ և հինգերորդ շաբաթը սիֆիլիսի արտայայտիչ որոշ նշաններն երեւեցան, ծոծորակային և ենթակզակային հանգոյցներն եւս ուռենալով.

Քննութիւնք հաստատեցին թէ յիշեալ կնոջ քոյրն այսինքն այդ մանկան մայրն իւր ամուսնէն ստացած էր այդ ախտն և դեռ վարակեալ, ծնած էր այս զաւակն, որ ի կարգին կը կրէր իր վրայ սիֆիլիսի վէրքեր, ունէր նաեւ բերնին մէջ ալ այդ վէրքերէն. Այս ճշմարտութեան առջեւ, մօրաքոյրն յիշեց թէ մանկան բերնէն առատ լորձունք կը հոսէին քնոյն մէջ, այն բարձին վրայ ուր և ինք դրած էր երեսը.

Պարզ էր հետեւցնել ուրեմն թէ այդ ախտաւոր լորձունք մանկան, մօրաքրոջը դէմքին վրայ գտնուած վէրքին միջոցաւ փոխանցած էին ի նմա այդ ախտը.

Կը յիշատակէ նաեւ մի այլ կնոջ դէպք, ուրիշի մը ծամած ծամթն, համարէ գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ գործածելով, սոյն ախտին ենթակայ լինելն.

Նոյնպէս 19 տարեկան աղջիկ մը իւր սիրահարին Թաշկինակը գործածած լինելով, շրթանցը վրայ սոյն ախտի սեպհական վէրքն ունեցած էր. Պարոն սիրահարին արդէն լեզուն և կոկորդը վարակեալ էին, որմէ խեղճ աղջիկը կ՚անգիտէր անշուշտ.

Ուրիշ կին մ՚ալ ծովի բաղանեաց հագուստներէ փոխանցեալ էր. Ուրիշ մ՚ալ, 36 տարեկան կին մը, ուրիշի դըրխը (չիրինկա) գործածելէն. Ուրիշ մ՚ալ, 29 տարեկան ամուսնացեալ մի այլ մարդ, եւրոպական ոճով շինուած ճեմիշէն փոխանցուած էր, հետեւեալ պարագայի մէջ. Ցիշեալը սաստիկ մարմաջում զգալով ամորձիքներու կողմն, անյագ քերած է այդ մասունքն եղունգներովը վիրաւորելու չափ. այս վիճակի մէջ, պատահմամբ գինետան մը մէջ ըստ բաւականի արբեալ, մըտած է գինետան յաճախորդաց յատկացեալ ճեմիշն, ուր և նստած տեղը մրափեր է. այն օրէն՝ ամորձեաց վէրքը չի բուժուելէ ի զատ, սիֆիլիսի ախտանիշեր սկսան երեւիլ այդ մասանց շուրջն որպէս և յետոյ ախտին երկրորդական արտայայտութիւնքը. Կը յիշատակէ նաեւ տասն տարեկան աղջկան մը ախտաւորիլը միեւնոյն հիւանդութենէն, պարզապէս Թրամվէյի պաշտօնեէի մը սուլակէն. Պաշտօնեան որ կը դարմանուէր արդէն Տքթ. Թէյլըրի կողմանէ, կը բնակէր միեւնոյն տան մէջ ուր կար այդ մանուկ աղջիկն. իւր պարապոյ օրերու մէջ սուլակը տունը թողլով, փոքրիկ աղջիկն իբր խաղալիք փչած էր զայդ և այս եղանակաւ ախտաւորուած.

Կը յիշէ նաեւ փոխանցման խիստ սովորական եղանակներ առ որ ենթակայ են սանէպ բժիշկներն իսկ թէ՛ վիրահատութեան առթիւ, թէ հիւանդաց վրայ կատարած արուեստական քննութեանց հետեւանօք. Մերթ պատահած է նաեւ մարդէ առ մարդ կատարուած ծաղկի պատուաստման առթիւ, նմանօրինակ փոխանցումներ. Խնդրոյ նիւթէն դուրս է խօսիլ այս կէտին վրայ, Թէեւ ընթերցայ Արեւելքի մէջ մի բանակռիւ ընդ մէջ Տքթ. Տօպրաշեանի և այլ բժշկաց. Այլ առթիւ կը ջանամ մասնակցիլ արուեստական այդ բանակռուին, անշուշտ միշտ ժողովրդեան գործնական գաղափարներ տալով, ըստ կարի լուսաւորելու դիտմամբ.

Վերջերս, կը յիշեմ, ընթերցայ բժշկական մի Թերթի մէջ, գլինիքական յիշատակութիւններ նաեւ սիֆիլիսի փոխանցման, որք պարզապէս եկեղեցեաց և դատարանաց մէջ իբր ջերմեռանդութեան նշան կամ երդման առթիւ սուրբ գրքեր համբուրելէ յառաջ էին եկած.

«Պրիթիշ Մէտիքըլ Ժըրնըլ» իւր յունիս 28ի համարին մէջ, «Համբուրել Գիրքն» վերնագրով սա պէս կը գրէ.

«Ոստիկանութեան եւ Արդարութեան Ատեաններու առջեւ, երդման առթիւ վկաներու առջեւ ներկայացուած ճարպոտ (greasy) Գրքին համբուրուելէն յառաջ եկած վտանգը, վերջապէս գնահատուած է պաշտօնական մարմնոց ոմանց կողմանէ և այլ կեդրոններէ. Տեսանք տեղեկագրուած թէ՝ երբ Ֆայֆի դուքսը (Duk of Fife) վերջերս ի Սթրաթֆօրթ գաւառ մը առթիւ ներկայացաւ, երդման յատկացեալ և իրեն մատուցուած Ս. Գիրքը պատուած էր այս պարագային յատկացեալ մաքուր սպիտակ թղթով. մի նախազգուշութիւն որ կրնայ խի՛ստ օգտաւէտ կերպիւ ընդհանրապէս ընդունուիլ. Եր Անգլիական Արդարութեան Ատեաններու առջեւ երդմնառութեանց եղանակը և ոճը չը փոխուին և հնարաւոր հետեւելով Սկովտիացոց երդման եղանակին չընդունուի այն որ կը բաղկանայ պարզապէս ձեռքը վեր առնելէ, փոխանակ համբուրելու գիրքն.»

Կարծեմ մեղաւոր չենք լինիր եթէ այս կէտին վրայ մեր ալ Ազգային իշխանութեանց ուշադրութիւնը խոնարհաբար հրաւիրենք այս առթիւ. Մեր եկեղեցւոյ մէջ ունինք, գիրք համբուրելու սովորութենէն ի զատ, մի այլ պարագայ որ, լըջօրէն քննելով փոխանցման վերոյիշեալ միջոցները մանաւանդ, կրնանք զայդ եւս նկատել փոխանցական անսովոր միջոցներու դասակարգին պատկանող. կ՚ակնարկեմ խաչահանգստեան ջրոյն, որ հազարաւոր բերաններ ետեւէ ետեւ մտած ելած միեւնոյն դրդալով և միեւնոյն ամանէն կը բաշխուի ո՛րքան բարեպաշտից.

Գուցէ կան դեռ այլ սոյն օրինակ պարագաներ եւս որք այժմ կը սպրդին մեր յիշողութենէն.

Եթէ հարուստն ու գիտակը, գիտեն ի պահանջել հարկին նախազգուշական միջոցները տեսնել և գործադրել իրենց անհատական պահպանմանն համար, արդար չը լինիր անշուշտ մատնել անգադար, փոխանցական ազգի ազգի ախտերու, ո՛րքան հազարաւոր անհատներէ գոնէ շատերն որք պատրաստականութիւն ունին պատուաստուելու այս պարագայից առթիւ և որք կ՚անգիտեն սոցա փոխանցական հանգամանքն և կրնան զոհ երթալ թէ՛ իրենց տգիտութեանն և թէ ջերմեռանդութեանն.

Մեր նախահարք, ժամանակին գիտութեան յառաջդիմութեանն համեմատ կանխատեսած են կարգ մը վըտանգներ և ջանացած դարմանել. Եկեղեցեաց մէջ խունկ ծխելն և մինչեւ իսկ քահանայից մերթ ժողովրդեան խիտ կարգերու մէջ մտնելով բուրվառ շրջեցնելն, ըստ մեր տեսութեան, պարզապէս հականեխական միջոց մ՚է. ո՛րքան բազմութեան արտաշնչած, գրեթէ շատ անգամ անփոփոխ, օդին անվրէպ ապականութիւնը դարմանել է.

Բայց Բօխի և այլոց փորձեալ տեսութիւնները նոր են և Նոր ժամանակին Նոր պէտքերն ճարելն ալ անհրաժեշտ պարտականութիւնն է ում որ անկ է. ուստի Պատկառելի Կրօնական Ժողովոյ խորին ուշադրութեանն յանձնելով այս և այս կարգի խնդիրներ, որք անշուշտ խի՛ստ կենսական են, կը յուսամ թէ իբր յառաջդիմասէր եւ ազատամիտ եկեղեցւոյ մի պաշտպաններն, պարտ ու պատշաճը փութով կը տնօրինեն յօգուտ թէ՛ Ս. Եկեղեցւոյ և թէ բարեպաշտ ժողովրդեան.

ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ
[illegible]
Ֆիլատելֆիոյ [illegible] Բժշկ. Համալսարանէն

12|24 յուլիս 1890
Ֆիլատելֆիա

---

(1) Journal of Cutaneous and Genito-Urinary Diseases N. 6.

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ստորագրեալս պատիւ ունի ներկայիւս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան համեմատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտադրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց.

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ. Ստորագրեալս միշտ անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնէից ձեռքը ձգելու.

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան.

Օդը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար. գործատանս մէջ թէ արանց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարսայարդար մը կը գտնուի.

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
ՆԻԿՈԼԱՅԻ ԱՆՏՐԻՈՄԵՆՈ

99, Սուլթան Պայազիտ Քէսէճիլէր Պոլը, 99
20ւ Կ. Պոլիս 14—90

ԱԶԴ
ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

Շիրքէթի շոգենաւերու երթեւեկութեանց կիրակնօրեայ ժամանակացոյցին մէջ հետեւեալ փոփոխութիւնք եղած են.

Կիրակի իրիկունները ժամ 10.45ին կամուրջէն մեկնող շոգենաւն՝ յառաջիկայ կիրակի յուլիս 29էն սկսեալ ժամ 10ին պիտի մեկնի, առանց հանդիպելու Գուրուչէշմէի ու Ըթէնիաի Նաւամատոյցները.

Ժամ 11.30ին կամուրջէն մեկնող շոգենաւը 10 վայրկեան առաջ մեկնելով, Ըթենիա եւս պիտի հանդիպի.

Ժամ 7.45ին Անատոլու Գավագէն մեկնող շոգենաւը նոյն օրէն սկսեալ ժամ 7.30ին պիտի մեկնի.

Կիրակի իրիկունները ժամ 12ին Մէսարպուրնուէն մեկնող շոգենաւը ժամ 11.30ին պիտի մեկնի.

ՍԳՈԴԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սգոդ և Պօուն,

Ցօրմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոդի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ.

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօրու ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն.

Տր. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ չաւիր անպարը իլէ նամը ազիզ ֆըրգանըլար իչուն միւնագասայա գօնըլան եւիզ եիրմի պիր պին ճէտվէլ գանթար սամանըն պէհէր գանթարը եիրմի ղրուշա Թալիպի ուհտէսինտէ օլուպ աղուսթօսըն պիրինճի չիհարշանպէհ կիւնի գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

25 Թէմմուզ 1890
Նօ. 17 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Հէման Թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւպայեա օլունաճագ օլան ալթը եւիզ պին գըհէ գալըն պալեա պէնտ կիւհաչըն Թէմմուզըն եիրմի սէքիզինճի ճումա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

25 Թէմմուզ 1890
Նօ. 18 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Զաթալճա Թօփճը ալայլարը էֆրատը չահանէսի իլէ հայվանաթը միրիյէլէրինին խարճլըքլարընը մուգթազի հաթապըն գըյյէսի ալթմըշ պէշ փարա պիր սանթիմ վէ քէօմիւրին եւիզ գըրք եէտի ալթըշ եիրմի սէքիզ ղրուշա վէ սամանըն պէհէր գանթարը եէտի ղրուշ օն փարասը մահալլի Թալիպլէրի ուհտէսինտէ օլուպ պու ֆիաթլարտան Թէնզիլ իլէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

25 Թէմմուզ 1890
Նօ. 19 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Զաթալճա Թօփճը ալայլարը էֆրատը չահանէսինին խարճլըքլարընը մուգթազի նանը ազիզ պէհէր եւիզ գըրք եէտի ալթմըշ պէշ փարա տիպ պէհէր օգգասը պիր ղրուշ վէ գուրու սէպզէ պէհէր օգգասը դօգուզ փարա մահալլի Թալիպլէրի ուհտէսինտէ օլուպ պու ֆիաթլարտան Թէնզիլ իլէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

25 Թէմմուզ 1890
Նօ. 20 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Իւչիւնճի օրտու վէ մէրքէզինտէ պուլունան վէ պուլունաճաքլարըն հայվանաթը իչուն միւնագասայա գօնըլան օն պէշ պին քիլէ արփայա պէհէր քիլէսի եիրմի սէքիզ ղրուշ Թալիպի ուհտէսինտէ օլուպ աղուսթօսըն պիրինճի չիհարշանպէհ կիւնի գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

25 Թէմմուզ 1889
Նօ. 21 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Եանեա ճիհէթինտէ պուլունան վէ Նէֆս Եանեա իլէ Միւզօվա, Ձաքոր, Քոնիչա մէվգիլէրինտէքի ասաքիրի Շահանէնին խարճլըքլարընը մուգթազի օլուպ միւնագասայա գօնըլան սաղըրըն պէհէր ճէտվէլ քիլէսի եիրմի իքի, չէքէր եիւզ օթուզ, բուղտայ դէյին եիւզ սէքսէն, կաղ եէտմիշ ալթը, Թուզ օթուզ պիր, սօղան եիրմի սէքիզ, ֆասուլեա եիլ սէքիզ, համթալ սէքիզ, քէօմիւր օն իւչ, Միւզօվանըն համթալ պիր պուտուղ, քէօմիւր ալթը ֆիհաթլարը իլէ մահալլի Թալիպլէրի ուհտէսինտէ օլուպ իհալէսի Թէմմուզըն օթուզ պիրինճի կիւնի սաաթ տօգուզտա Թալիպլէրինին իհրամ օլունաճաղընտան իթասընա Թալիպ օլանլարըն Թէմմուզըն օթուզ պիրինճի կիւնի գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

25 Թէմմուզ 1890
Նօ. 22 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Փիրինճ պագալը Թիմուր քաբըմա ատէտ եւիզ քըրք իւչ, պէհէր գըյյէսի ճէտվէլ իքի դուրուշ օն փարա.

Եէրլի իմալի հասաթէքաւի քէօսէլէ գըյյէսի ճէտվէլ իքի պին, պէհէր գըյյէսի ճէտվէլ օն պէշ դուրուշ.

Եէրլի իմալի սիհաճ եազլը քէօսէլէ գըյյէսի ճէտվէլ իւչ պին, պէհէր գըյյէսի ճէտվէլ օն ալթը դուրուշ.

Կիւմիւշլի սախթիեան ատէտ իւչ պին, պէհէրի օն իւչ դուրուշ.

Պէեազ քըլըֆօզ մէչին ատէտ պին, պէհէրի սէքիզ դուրուշ.

Նիզամիյէ սաքքալլանէ անպարընա պուլունան միւպայեա օլունաճագ պալատ մէրգում պէշ գալէմ էշյանըն աղուսթօսըն պիրինճի կիւնի գարարը վիրիլէճէկինտէն իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

25 Թէմմուզ 1890
Նօ. 23 1—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Դարդանէլլէն վէ Ղըտթօվարտա պուլունան վէ պուլունաճաքլարըն ասաքիրի շահանէ խարճլըքլարընը մուգթազի միւնագասայա գօնըլան էթմէք սատմա կիւնտէ եիւզ օն, գօյուն էթի եիւզ սէքսէն, պէհէր օգգասը եիրմի փարա, սօղան սէքիզ, եաղ պէշ եիւզ օթուզ, Թուզ օթուզ, պիրինճ եիրմի եէտի, սաման եիւզ եիրմի, կաղ եէտմիշ, չէքէր եիւզ գըրք, ֆասուլեա եիլ, համթալ եիւզ, քէօմիւր օն, զէյթին եաղը օթուզ, սապուն եիւզ, քիրեճ եիւզ, գոյ եաղը եիւզ, պուլղուր եիւզ ֆիհաթլարը իլէ մահալլի Թալիպլէրի ուհտէսինտէ օլուպ Թէմմուզըն օթուզ պիրինճի կիւնի գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

24 Թէմմուզ 1890 459
Նօ. 16 2—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Զաթալճա Թօփճը ալայլարը էֆրատը

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ. **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԻՐԱՄԲԷՐԻ

Նիզամիյէ Սարրաֆխանէ անպարը իչուն միւպայեա օլունաճագ պէշ պին ատէտ ճամ ֆէնէր իւէպիր սէնէ գարփընտա Թաշրայա կէօնտէրիլէճէք էվրագը մալիյէյէ պէնտիլէսի իւճրէմի մինագասայա գօնուլուպ Թէմմուզ'ն օթուզընճը կիւնի գարարը վիրիլէճէկինտէն իթաարընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմըտ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

23 Թէմմուզ, 1890 457
Նօ. 14 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԻՐԱՄԲԷՐԻ

Ինչաամէ աւքէրիյէ իչին պիր սէնէ գարփընտա միւպայեա օլունաճագ ինկիլիզ վէ ֆրանսըզ չիմէնթօլարը իլէ խոտուպաճա պէզիր վէ նէֆթ խաղը վէ պօյա էճզասըրըն գօնթրաթօյա բաղլը ըլմըրընտա մինագասաեա գօնուլարագ Թէմմուզըն էկրմի տօգուզընճը բազար կիւնիւ գարարը գաթիսի վէ իրմէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ Թէնզիլաթը կիւնիւ օյուուզընտան Թալիպ օլանլարըն ինչաամէ աւքէրիյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր:

23 Թէմմուզ 1890 458
Նօ. 15 3—3

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ծաւէտ կը լնէ խորշոմներն և ո և է կերպով յառաջ եկած ապերը: Կ'անհետացնէ ծաղկի նշանները, ցանեղն, արեւէն թողած այրուցքը եւայլն:

Դէմքին կուտայ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրները: Գեղեցիկ սեռին ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ:

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Պ. Յ. Պէյլիս, Ֆրնտըգլեան խան, Պոլիս: Ընդհանուր մթերանոցն է Էտմոնտ Գիրուանա, Ղալաթիա, Նիւքըսէք-գալըրըրմ, Վոյվոտայի փող.—Նեղծերէն զգուշանալու համար, դիմել միայն մթերանոցին: 33

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Ալյէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ սոսկ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը սոսկ դիտութեամբն: Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր ունըմարել ի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց առանուններն տրուած է. ջերմ և տարսուռ, թնդուն ջերմ, պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր:

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուսեալ մնացած նիւթերով, կամ բաց տղմուտներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կաղերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ:

Ալյէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կաղերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն առուգապէս անվտանգ և անխառն է և օգուտն սոսկ, միայն թէ տրուած հրահանգաց համեմատ գործածուի: Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ: 203

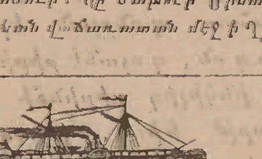

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱՆԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Բ[illegible] կանոնաւորական ճանապարհ

Սամսոն, Տրապիզոն, և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անդոյեղ որ օգոստոս 6ին Մարսիլիայէն և օգոստոս 12ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի:

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է [illegible] որ պիտի մեկնի օգոստ. 19ին:

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 250 Փրանք
Բ. » 178 »

[illegible]

Նաւուղիէք, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալսն
ԹՈՄՈԹԻ ԲԸՐՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւմխանէ
Մումխանէ փողոց, Թիւ 14

14

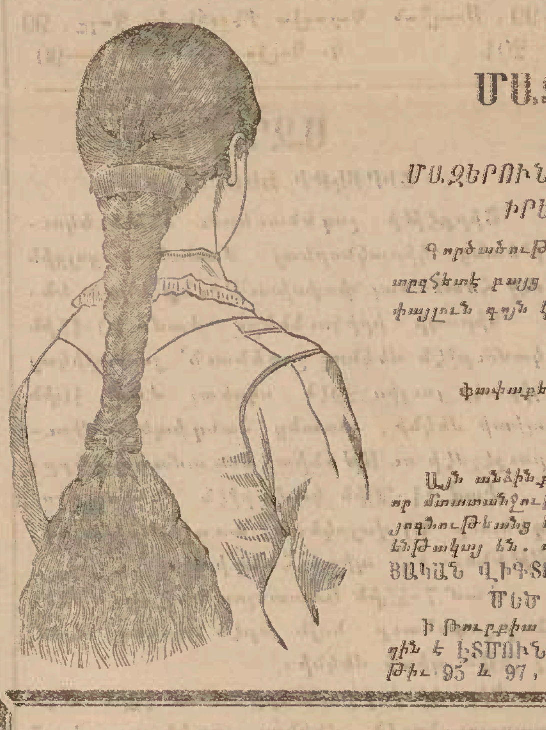

ROYAL VICTORIA
ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՈՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հեղուկ մը չէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն: Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

փափաքելի արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳԻՐՈՒԱՆԱ, Մթերանոց անգլիական, Վոյվոտա, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա: 106

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ
L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱՆԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՅ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷՊԻՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
80,000,000 Ֆրանք	1,500,000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, որուն գործադրում մ'ունեցած է: Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերականգնել դրամագլուխն:

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազան են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերականգնումն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխագինք փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան սնունդ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն: Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1 էն:

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս էֆէնտի Անսարեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40. Պահչէ Գաբու, Պոլիս: 5

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ —Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, մտադամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, ռանական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ռանական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում.

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, լեղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ տկարութիւն. կը կազդուրէ կենսական ոյժերու որ և է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ:

Ջղային տկարութեան եւ սոսր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մնայուն է. Մելամաղձութեան զգացումներն եւ տխրութիւնք կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'առնէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է. Ռանական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հանգիստ եւ սաստիկ առողջութիւն մը, ինչպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել փութաջանութեամբ եւ գոհունակութեամբ: Անվտանգ է, կը զտէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ' կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց: Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց ընդհանուր յաւելմամբ եւ կորովութեան եւ բարօրութեան զգացմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը շատոնց ի վեր կ-[illegible] էր: Մարսողութիւնը վերանորոգուած է: Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ: Աղէկոյ պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի: Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ: Դէմքը կ'սկսի լեալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնու, մազերը ոյժ կ'առնուն:

Զգուշացէք սոսր նմանութիւններէն: Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է [illegible] ման շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ու բաժնած Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England բառերն փորագրուած: Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր:

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃՈՒՏ ԻՒՂ

Հիբօֆօսֆիթ [illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք:

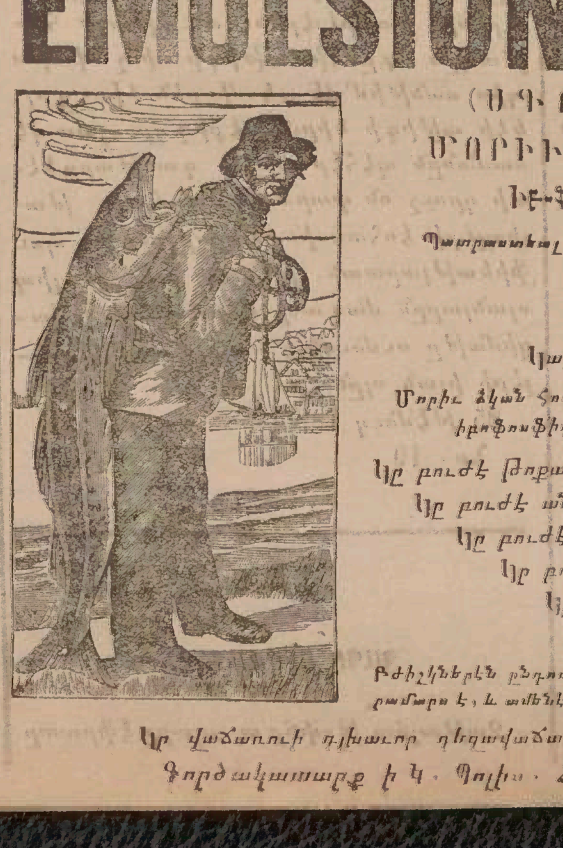

Կաթէն չափ անուշահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Հիբօֆօսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառի դեղավաճառաց և դեղագործաց քով:

Գործակալք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԻՐԶԼ 105

ՇԱՆԹԱՀԱՐՈՂ ԹՈՐՏ ԹՐԱՑԲ

ԳՈՒՍՍՈՅԻ ԿՈՏՈՐԻՉԸ

Կոչնչացնէ մուկ, խլուրդ, կուզ, աղուէս, եւ կրծողներու ամէն դասը. Բարիզ ամէն արտադրութիւններէ գերազանց. Աննման յաջողութիւն. Առէք եւ դատեցէք.

Միակ արտադրութիւն որ չպարունակեր ո'չ փոսփոր, ո'չ արսենիք, ո'չ ստրիքնին, ո'չ [illegible], ո'չ [illegible]: Ո և է վտանգ չունի ընտանի անասնոց համար:

Բարիզի 1889ի Ցուցահանդէսին մէջ առաջին մրցանակ եւ ոսկի շքադրամ

ԱՆՍԱՀՄԱՆ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸՆԱՅ ՊԱՀՈՒԻԼ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ԴԻՒՐԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆ ԱՊԱՀՈՎ

Անվրէպ և աննման միջոց բնաջինջ ընելու համար կրծող անասունները որք ամէն բան կ'ոչնչացնեն և կը լափեն տուներու, հիւանդանոցներու, զօրանոցներու, ագարակներու, մաքսատանց, նաւարանաց, ո և է հաստատութեանց, գործարաններու և դաշտերու մէջ.

1889 դեկտեմբեր 24ին, Լինգրնի [Անգլիա] Նահանգին բնակարանները և դաշտերը արշաւեցին միլիոնաւոր մուկեր, որք մինչեւ իսկ տղաքները կը խածնէին: Լինգրնի նահանգային խորհուրդը, ժողով գումարելով անյապաղ դեկտեմբեր 27ին, արհեստից և երկրագործութեանց վնասակար այդ անասունները ոչնչացնելու համար ընդունեց ԹՈՐՏ ԹՐԱՑԲ աննման բաղադրութիւնը, որ մէկ քանի օր յետոյ գիտական ճշմարիտ յաջողութիւն մը ունեցաւ և բնաջինջ ըրաւ անասունները,

Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ և Յունաստանի համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳԻՐՈՒԱՆԱ, անգլիական ընդհանուր մթերանոց, 95, 97, Նիւքըսէք-Գալըրըրմ, Վոյվոտա, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 10

ԻԼԱՆ

Այա Սոֆիա Ճամի Շերիֆինտէ Սագա չէշմէսի իթթիսալինտէ մունդատէմա իրանլըլար Թարաֆընտան Թեքքէ վէ մէքթեպ ինշաասը իչին իչթիրա օլունան Մուխթար պէյ գօնագը նամը իլէ մաարուֆ օն պիր պին տէօրթ եիւզ զըրա ամթըք արսայը համի գաւիմ պինա օթթըլմագտա տըր. Մեզկիւր արսա Նէրէ Պալթան մահալլէսինէ մախսուս օլան սուտան մատա պիր մաուռա մաի լէզիգի տախի համի օլուպ չիմտիլիք իքի պին սա[illegible] մանը լիրասընա Թալիպի պուլունտըղընտան իշպու Թէմմուզը բուլմենին իպթիտաընտան այթմըշ պիր կիւն խիթամընտա գատար էմրի միւզայետէսինէ ատվամ օլունաճագ տըր.

Միւսատէթի մէզքիւրէ գարփընտա Թալիպ պուլունան զէվաթըն վալիտէ խանընտա իտան Թիւճճարը միւթեշէպէրանընտան Խմտի իւլ Թիւճճար համի Միրզա Շէֆի աղանըն նախտա էնինէ մէզքիւր խանտա [illegible] միւրաճաաթ պուլունմալարը իլան օլունուր:

209 11—30

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

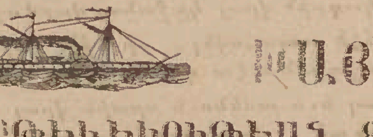

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1890 Մայիս 17 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութիւնք
Ժ. Վ. Թ.

11 — Ենիմ. Մէգարպ. Պէյիւք. Թարբ. Ենիքէօյ Պօյաճք. (Ենիքէօյի շոգենաւէն հետ պիտի համբորդակցի) 25
11 40 Ենիմ. Մէգպ. Պէյ. Թարբ. Ենիք. Պօյաճ. Ռ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. հետ պիտի համբորդակցի) 19
12 35 Ռ. Ա. Գավագ Մէգպ, Պէյք. Թարապ. Պէյգօզ մինչեւ Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի համբորդակցի. ուր. օրերը Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշիք] 20
12 40 Ենիմ. Մէգարպ. Պէյիւք. Թարապ. Ենիքէօյ Իսթէն. Միրկ. Պօյաճք. Ռ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. ին հետ պիտի համբորդակցի) (Ուրբաթ օրերը ժամ 1 15ին, Ենիմէն Պէյքոզ պիտի հանդիպի և Պէյքոզի շոգ. հետ պիտի համբորդակցի) 18
1 30 Ենիմ. Մէգարպ. Պէյիւք. Թարապ. Ենիք. Պէշիք. (Ենիգիւղի շոգ. ին հետ պիտի համբորդակցի բացի ուրբաթէ) 32
2 5 Ենիք. Իսթէն. Միրկէն Պօյճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 25
2 5 Ռ. Ա. Գավագ Ենիմ. Մէգարպ. Պէյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բ. Պաշճէ Չուպգ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզղ. Պէշիք (ուրբաթ օրեր ժամ 2ին Ենիմէն պիտի մեկնի) 33
2 45 Ենիմ. Մէգպ. Պէյ. Թարբ. Ենիք. Իսթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 19
4 15 Ենիմ. Մէգպ. Պէյիւք. Թարբ. Ենիք. Իսթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք 18
5 45 Ենիմ. Մէգար. Պէյիւք. Թարբ. Ենիք. Իսթէնիա Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 22
7 — Ենիմ. Մէգարպ. Պէյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշպ. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 1
8 5 Ա. և Ռ. Գավագ Ենիմ. Մէգարպ. Պէյ. Թար. Ենիք. Իսթէնիա Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 20
10 — Մէգարպ. Պէյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշ. 34

Արնաւուտգիւղէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

11 — Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 33
11 25 Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 1
11 35 Ենիք. Իսթէն. Պօյճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 23
12 — Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 22
12 30 Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուր Օրթաք. Պէշիկթաշ 2
1 5 Պէպէք Արնաւուտ. Գուրչ. Օրթագէօյ Պէշիկթաշ, Գապ. 1
1 40 Ռ. Հիսար Պէպէք Արվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 23
2 30 Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք. (Ուրբաթները 2 15ին) 25
3 15 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. (ուրբաթները ժամ 3ին) 2
4 15 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օ. Թ. Պէշիք. (Բացի ուրբաթէ) 25
0 — Պէպէքէն ուղղ. կամուրջ բացի ուրբաթէ 28
11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Ռ. Հիսարէն 2

Անատոլուի եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւք

11 20 Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. 34
11 40 Պէյգօզ Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հանդիպի) 23
12 10 Պէպէք Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ 28
1 — Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Իւսկ. 34
1 15 Պէյգօզ Բաշպ. Չուպուգ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հանդ. (Ուրբաթ օրերը Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.) 20
1 50 Պէյգօզէն Ենիգիւղ անտի եւ բոլորն եզերք մինչեւ Պէշիք. (բացի ուրբաթէ) 25
2 5 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. (Բացի ուրբաթէ) 22
3 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Պէշիքթաշ (Բացի ուրբաթէ) 34
2 50 Պէյգ. Բաշպ. Չուպուգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք (ուրբթ. 2.30ին) 33
4 5 Գանտլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Իւսկիւտար 32
4 15 Պէյգօզ Բաշպ. Չուպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. (ուրբաթ օրեր ժամ 4ին Մէգարպ. էն մեկնելով Պէյիւքտ. և Թարապիա պիտի հանդիպի: 28
6 45 Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
9 5 Պէյիւք. Թարապիա Պէյգ. Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Իւսկիւտար 23
9 30 Պէյգօզէն ուղ. կամրջ. (բացի ուրբաթէ) 33
10 20 Գանտլ. ուղ. կամրջ. ուրբաթները Չէնկ. 19
11 — Գուզկ. էն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ) 22
10 55 Չէնկ ուղղակի կամուրջ 2

(Բացի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. չ. Նավ. Պէպէք Ռ. Հիս. Իսթն. Ենիք. Թարպ. Պէյք. Մէգարպ. Ենիմ. Ռ. և Ա. Գավագ (ուրբաթները ու նոյն Ենիմ. և Պէյգօզ պիտի հանդիպի) 33
1 15 Պէշ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Ռ. Հիսար Պօյաճք. Ենիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէգար. Ենիմ. 19
2 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնավուտ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէյ. Մէգարպ. Ենիմ. 1
2 45 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշպ. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մէգ. Ենիմահալլէ 1
3 20 Պէշիքթ. Օրթ. Գուրչ. Արնավ. Պէպէք (բացի ուրբաթէ) 25
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյճ. Իսթէնիա Ենիք. Թարբ. Պէյք. Մէգար. Ենիմ. 22
5 — Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. [illegible] և Ռ. Հիսար Գանլ. Միրկ. 2
6 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյգօզ Թարապ. Պէյիւքտ. Մէգր. Ենիմ. և Գավագներ 20
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Գանլ. Ենիք. Պէյգօզ Թարբ. Պէյիւք. 23
8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարբ. Մէգար. Պէյ. 34
9 15 Պէշիք. Օրթաք Գուրչ Արնավ. Պէպէք (ուրբաթներ Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարապ. Պէյ ու. Մէգարպ. հանդիպելով Ենիմահալլէ պիտի երթայ) 28
9 55 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարապ. Պէյ. Մէգպ. Ենիմ. (բացի ուրբաթէ) 25
10 — Ենիք. Թարբ. Պէյք. Մէգպ. Ենիմ. [Բացի ուրբաթէ] 18
10 40 Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Իսթէն. Ենիք. Թարբ. Պէյիւքտէրէ. Մէգար. Ենիմ (ուրբաթները Օրթագիւղ) 20
11 20 Ենիք. Թարբ. Պէյ. Մէգպ. Ենիմ. (ուրբաթները Արնաւուտ գիւղ) 19
11 35 Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Իսթէն. Ենիք. (ուրբաթները Պէշիքթաշ) 22

Կամուրջէն Արնաւուտգիւղ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 25 Ուղղակի Պէպէք 1
1 — Ուղղակի Ռ. Հիսար 23
2 40 Ուղղակի Պէպէք (ուրբ. 2.25ին) 2
10 30 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք (Ուրբաթ օրերը 10 15ին և Ռ. Հիսար [illegible] շոգ. հետ պիտի հաղ.) 1
11 15 Գապ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Պօյաճք. 28
11 40 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արվ. Պէպէք 2
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. 1

Կամուրջէն Անատոլուի եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 20 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլքէօյ Վանիք. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգօզ (բացի ուրբաթէ) 25
12 25 Ուղղակի Գանտիլլի 34
1 — Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի 22
2 25 Ուղղակի Գանտիլլի [Բացի ուրբաթէ] 34
2 35 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բաշպ. Պէյգ. ուրբաթ օրերը 2ին Ենիգիւղ Թարբ. Պէյիւքտէրէ հանդիպելով Մէգարպ. պիտի երթայ 23
3 25 Ուղղակի Գանտիլլի 32
8 15 Գուզկ Պէյլ. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգօզ (Բացի ուր.) 33
9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւին հետ պիտի համբորդակցի) 19
10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգ. Թարապ. Մէգարպ. Գավագներ [ուրբաթները Գուզ. Չէնկ. Պէյլէր.] 32
10 10 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. (բացի ուրբաթէ) 2
10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 22
10 45 Պէշիքթաշ Գուզկնճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վան. Գանտ. Պէպէք (Ուրբաթ օրերը Իւսկ. 33
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգօզ (ուրբթ. Գուզկ.) 23
11 45 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 34

Ամէն ուրբաթ առաւօտ երկուքին քառորդ մնացած կամուրջէն շոգենաւ մը ելլելով ուղղակի Պէպէք.

Ամէն ուրբաթ օր կամուրջէն ժամ չորսին շոգենաւ մը ելլելով Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգօզ Թրպ. Պէյք. Մէգպ. հանդիպելով Ենիմ. պիտի երթայ:

Ամէն ուրբաթ երեկոյ սաանուկէսին Ենիմ. շոգենաւ մը ելլելով Մէգպ. Պէյք. Թարբ. Պէյգօզ Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ:

Դարձեալ ամէն ուրբաթ երեկոյ Ենիմ. տասնմէկին շոգենաւ մը ելլելով Մէգպ. Պէյք. Թարբ. Պէյգօզ Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնվ. Օրթ. Պէշիք. հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ:

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	6 30 Պէշիք.	— —	6 15
11 —	7 5	11 20	7 5
11 30	8 — Վ.ափ.	12 — Պէշիք	8 15 Պէշիք.
12 —	8 20 Պէշիք.	12 20	9 5
12 30 Պէշիք.	9 —	1 — Վ.ափ.	9 50
1 —	9 30	1 20	10 10 Պէշիք.
1 35 Վ.ափ.	10 — Ֆէրպ.	1 45 Պէշիք.	10 30 Ֆէրպ.
2 — Պէշիք.	10 20 Պէշիք.	2 15	10 40 Գզ.
2 30	10 50	3 — Պէշիք.	11 —
3 —	11 — Գուզկ.	2 35 Վ.ափ.	11 20 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպ.	11 10 Ֆէրպ.	4 15 Պէշիք.	11 20
3 45 Պէշիք.	11 20	3 45 Ֆէրպօթ	11 50
4 35 Վ.ափ.	11 40	5 15 Վ.ափ.	11 55 Գզ.*
4 45 Ֆէրպ.	12 5	5 5	12 5
5 15	— —	5 15 Ֆէրպօթ	— —
6 —	— —	5 35 Պէշիք.	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	6 —	— —	— —
11 —	7 5 Պէշիք.	11 20	6 15
11 45	8 — Վ.ափ.	12 10	7 5
12 30 Պէշիք.**	8 20 Պէշիք.	12 40 Պէշիք.	8 15 Պէշիք.
1 15	9 — Պէշիք.	1 20	9 5
2 —	9 30	2 10 Պէշիք.	9 45
3 45	10 — Ֆէրպ.	2 40	10 10 Պէշիք.
3 20	10 10 Պէշիք.	3 10 Պէշիք.	10 30 Ֆէրպ.
3 5 Ֆէրպօթ	10 40	3 45 Ֆէրպօթ	10 40
4 — Պէշիք.	11 10 Ֆէրպ.	4 30	11 20 Ֆէրպ.
4 35 Վ.ափ.	11 10	5 — Վ.ափ.	11 20
5 10 Պէշիք.	11 40	5 15 Ֆէրպօթ	11 40
4 45 Ֆէրպօթ	12 5	5 25 Պէշիք.	12 5

* Այս երթեւեկութիւն Հրէից տօներուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի:
** Բացի կիրակի օրերէ:

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

1 45 Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակիէ)
4 15 » » (բացի ուրբաթէ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրէրէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
1 20 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի կիր.)
3 45 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի ուր.)
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէն)
11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժ. 10 30ին).

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գապաթաշ (Ենի գիւղի շոգենաւին հետ կը համբորդակցի)
3 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 20 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Նշան — Օդը մրգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան: 12